

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

Diplomsko delo

**ANALIZA VPLIVA RAZVITOSTI ŠPORTNE
INFRASTRUKTURE V OBČINAH NA TELESNI FITNES
OTROK**

Katja Krajner

Ljubljana, september 2019

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO

Diplomsko delo

**ANALIZA VPLIVA RAZVITOSTI ŠPORTNE INFRASTRUKTURE V
OBČINAH NA TELESNI FITNES OTROK**

Kandidatka: Katja Krajner
Vpisna številka: 04044082
Študijski program: visokošolski strokovni študijski program Uprava prva stopnja
Mentor: doc. dr. Lan Umek

Ljubljana, september 2019

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA

Podpisana, Katja Krajner, študentka Visokošolskega študijskega programa Uprava prve stopnje, z vpisno številko 04044082, sem avtorica diplomskega dela z naslovom Analiza vpliva razvitosti športne infrastrukture v občinah na telesni fitnes otrok.

S svojim podpisom zagotavljam, da:

- je predloženo delo izključno rezultat mojega lastnega raziskovalnega dela,
- sem poskrbela, da so dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric, ki jih uporabljam v predloženem delu, navedena oz. citirana v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem poskrbela, da so vsa dela in mnenja drugih avtorjev oz. avtoric navedena v seznamu literature in virov, ki je sestavni element predloženega dela in je zapisan v skladu s fakultetnimi navodili,
- sem pridobila vsa dovoljenja za uporabo avtorskih del, ki so v celoti prenesena v predloženo delo in sem to tudi jasno zapisala v predloženem delu,
- se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del, bodisi v obliki citata bodisi v obliki skoraj dobeseidnega parafraziranja bodisi v grafični obliki, s katerim so tuje misli oz. ideje predstavljene kot moje lastne – kaznivo po zakonu (Zakon o avtorski in sorodnih pravicah, Uradni list RS, št. 21/95), kršitev pa se sankcionira tudi z ukrepi po pravilih Univerze v Ljubljani in Fakultete za upravo,
- se zavedam posledic, ki jih dokazano plagiatstvo lahko predstavlja za predloženo delo in za moj status na Fakulteti za upravo,
- je elektronska oblika identična s tiskano obliko diplomskega dela ter soglašam z objavo dela v zbirki Dela FU.

Diplomsko delo je lektorirala: Sanja Hrnčič

Ljubljana, 16.09.2019

Podpis avtorice:

POVZETEK

V diplomskem delu sem analizirala ali razvita športna infrastruktura v današnjih časih pozitivno vpliva na telesni fitnes otrok starih od 6 do 14 let. Športna infrastruktura so objekti namenjeni različnim športnih aktivnostim, telesni fitnes otrok pa prikazuje gibalno učinkovitost in telesno pripravljenost otrok. Rezultate pridobijo na podlagi športnovzgojnega kartona in se zbirajo vsako leto na osnovnih in srednjih šolah.

V teoretičnem delu so razloženi in opredeljeni osnovni pojmi povezani z občino, športno infrastrukturo, športnovzgojnem kartonu ter telesnim fitnesom. V raziskovalnem delu sem se osredotočila na uradne že pridobljene podatke o številu športne infrastrukture in povprečnega telesnega fitnesa otrok za vsako posamezno občino. Podatke o športni infrastrukturi je pridobilo Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. Povprečni telesni fitnes otrok pa so objavili na Nacionalnem inštitut za javno zdravje. V analizo sem vključila vseh 212 slovenskih občin. Občine sem primerjala glede na športno infrastrukturo in telesni fitnes otrok. V analizo sem vključila eno odvisno spremenljivko o povprečnem telesnem fitnesu otrok in dve neodvisni spremenljivki števila športnih društev na 1.000 prebivalcev in števila športnih objektov na 1.000 prebivalcev. Vpliv športne infrastrukture na telesni fitnes otrok sem analizirala z linearno regresijo. Ugotovila sem, da športna infrastruktura na nivoju občin nima posebnega vpliva na telesni fitnes otrok. Tudi povezanost med obema neodvisnima in odvisno spremenljivko je šibka, kar pomeni, da število športnih društev in število objektov na 1.000 prebivalcev ne vpliva na telesno in gibalno učinkovitost otrok v posamezni občini.

Ključne besede: občina, športna infrastruktura, telesni fitnes, športnovzgojni karton, športni objekt, otroci, telesna aktivnost.

ABSTRACT

ANALYSIS OF THE IMPACT OF DEVELOPMENT OF SPORT INFRASTRUCTURE IN THE MUNICIPALITIES ON PHYSICAL FITNESS OF CHILDREN

In my bachelor thesis I analysed whether the developed sports infrastructure has a positive impact on the physical fitness of children between 6 and 14 years of age. Sports infrastructure includes facilities intended for various sports activities, while physical fitness of children demonstrates the physical performance and physical fitness of children. The results are obtained on the basis of a so called "sports card" and are collected annually at primary and secondary schools. The theoretical part explains and defines the basic concepts related to the municipality, sports infrastructure and average physical fitness of children for each individual municipality. Information on sports infrastructure was obtained from the Ministry of Education, Science and Sports, while the information on average physical fitness of children was gathered from National Institute of Public Health. All 212 Slovenian municipalities have been included in the analysis. I studied the correlation between sports infrastructure and physical fitness of children throughout the municipalities. In the analysis I incorporated one dependent variable (the average physical fitness of children) and two independent variables (the number of sports clubs per 1000 inhabitants and the number of sports facilities per 1000 inhabitants). The impact of sports infrastructure on the physical fitness of children was analysed using the linear regression method. The results of the aforementioned method have determined the correlation between the variables is weak therefore we can conclude that sports infrastructure at the municipal level has no particular impact on the physical fitness of children. The correlation between the two independent and dependent variables is also weak, which means that the number of sports clubs and the number of facilities per 1000 inhabitants does not affect the physical performance and fitness of children in each municipality.

Keywords: municipality, sports infrastructure, physical fitness, sports card, sports facility, children, physical activity.

KAZALO

IZJAVA O AVTORSTVU DIPLOMSKEGA DELA	iii
POVZETEK	iv
ABSTRACT	v
KAZALO.....	vi
KAZALO PONAZORITEV.....	viii
KAZALO GRAFIKONOV	viii
KAZALO SLIK	viii
KAZALO TABEL.....	viii
SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV	ix
1 UVOD.....	1
2 OBČINE	3
2.1 OPREDELITEV POJMA OBČINA	3
2.2 VRSTE OBČIN	4
2.2.1 Navadne občine	4
2.2.2 Mestne občine	4
2.2.3 Občine s posebnim statusom.....	5
2.3 NALOGE OBČIN.....	5
2.4 ORGANI OBČINE	6
2.4.1 Občinski svet	6
2.4.2 Župan.....	7
2.4.3 Nadzorni odbor	7
2.5 PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČIN	8
2.5.1 Premoženje občin	8
2.5.2 Financiranje občin	8
3 ŠPORTNA INFRASTRUKTURA.....	9
3.1 OPREDELITEV ŠPORTNE INFRASTRUKTURE	9
3.2 UPRAVLJANJE ŠPORTNIH OBJEKTOV.....	11
3.2.1 Hierarhično-birokratsko upravljanje	11
3.2.2 Neavtonomno upravljanje	12
3.2.3 Enakopravno partnerstvo	12
4 ŠPORTNOVZGOJNI KARTON IN TELESNI FITNES OTROK	13
4.1 ŠPORTNOVZGOJNI KARTON	13
4.2 TELESNI FITNES OTROK	16

5	PREDHODNE RAZISKAVE NA TEMO ŠPORTNE INFRASTRUKTURE IN TELESNEGA FITNESA OTROK.....	17
6	EMPIRIČNI DEL DIPLOMSKEGA DELA	19
6.1	NAMEN.....	19
6.2	CILJI.....	19
6.3	METODOLOGIJA DELA.....	19
6.4	ANALIZA ŠPORTNE INFRASTRUKTURE IN TELESNEGA FITNESA OTROK	20
6.4.1	Športni objekti v posameznih občinah.....	20
6.4.2	Število športnih objektov na 1.000 prebivalcev.....	21
6.4.3	Telesni fitnes otrok v posameznih občinah za leto 2018.....	23
6.4.4	Telesni fitnes otrok v posameznih občinah za leto 2019.....	25
6.5	REGRESIJSKA ANALIZA.....	27
6.5.1	Vrste spremenljivk	27
6.5.2	Vpliv števila športnih društev na 1.000 prebivalcev na telesni fitnes otrok.....	28
6.5.3	Vpliv števila športnih objektov na 1.000 prebivalcev na telesni fitnes otrok.....	30
6.5.4	Preverjanje hipotez	31
7	ZAKLJUČEK.....	33
	LITERATURA IN VIRI	35

KAZALO PONAZORITEV

KAZALO GRAFIKONOV

Grafikon 1: 15 občin z največ športnimi objekti.....	20
Grafikon 2: 15 občin z največjim številom športnih objektov na 1.000 prebivalcev	21
Grafikon 3: 15 občin z najmanjšim številom športnih objektov na 1.000 prebivalcev	22
Grafikon 4: 15 občin z najboljšim telesnim fitnessom za leto 2018	23
Grafikon 5: 15 občin z najslabšim telesnim fitnessom za leto 2018.....	24
Grafikon 6: 15 občin z najboljšim telesnim fitnessom za leto 2019	25
Grafikon 7: 15 občin z najslabšim telesnim fitnessom za leto 2019.....	26
Grafikon 8: Vpliv števila športnih društev na telesni fitness otrok	28
Grafikon 9: Vpliv števila športnih objektov na telesni fitness otrok.....	30

KAZALO SLIK

Slika 1: Občine v Sloveniji	3
Slika 2: Mestna občina Ljubljana	4
Slika 3: Center Planica za smučarske skoke in polete	9
Slika 4: Naravno okolje - smučišče Rogla	10
Slika 5: Grajeno okolje - dvorana Stožice	11
Slika 6: Merske naloge.....	14
Slika 7: Športnovzgojni karton.....	15

KAZALO TABEL

Tabela 1: Povprečni rezultati deklic starih 12, 13 in 14 let	15
--	----

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

NIJZ: Nacionalni inštitut za javno zdravje

RS: Republika Slovenija

ZLS: Zakon o lokalni samoupravi

ZFO: Zakon o financiranju občin

1 UVOD

V današnjem času je šport eden izmed pomembnejših dejavnikov družbe, saj ljudje veliko prostega časa posvetijo gibanju in zdravemu načinu življenja. Lahko bi rekli, da sta gibanje in rekreacija postala nekakšen trend v današnjem času. Ljudje veliko hodijo v hribe, se rekreirajo, tečejo, prosti čas preživljajo v fitnesu in na skupinskih vadbah, kolesarijo ali pa naredijo vsakodnevni daljši sprehod. Šport ima pomembno vlogo pri posameznikovem zdravem načinu življenja, saj telesna aktivnost vpliva k izboljšanju zdravstvenega stanja, počutja in telesne pripravljenosti.

Ljudje so aktivni na različnih področjih. Nekateri raje telovadijo sami, drugi s prijatelji ali družino ter pogosto v svojem domačem okolju, v svoji občini. Nekateri posamezniki so aktivni v prostovoljnih športnih organizacijah, medtem ko ostali še vedno svoj prosti čas raje preživijo v fitness centrih. Šport ni pomemben dejavnik samo za zdrav način življenja, ampak lahko ima na posameznika pozitiven vpliv v družbi in njegovem osebnem razvoju. Zanimivo pri športu pa je tudi to, da ima vsaka posamezna športna dejavnost na posameznika drugačen vpliv in pomen, zato športno področje sestavlja tako raznolik nabor športnih aktivnosti (Seippel, 2006).

Z razvojem športa se je posledično začela razvijati tudi športna infrastruktura. Danes težko zasledimo mesta in podeželja brez športne infrastrukture, toda še vedno je moč opaziti veliko razliko med razvitostjo športne infrastrukture v različnih krajih. Veliko vlogo in vpliv imajo pri tem seveda občine, saj so večinoma glavni vir financiranja za izgradnje infrastruktur in prav one podeljujejo možnosti gradnje nekega objekta na določenem ozemlju. Pri tem pa je treba poudariti, da pri izgradnji športne in tudi ostale infrastrukture je pomembno zlasti to, da ni moteč dejavnik v okolici, kjer je objekt zgrajen. Velikokrat problemi nastanejo kasneje, saj so športni objekti prepuščeni občinam, ki za njihovo vzdrževanje nimajo dovolj sredstev, zato marsikje objekti razpadajo in niso več na voljo za uporabo.

V svoji diplomski nalogi sem preučevala razvitost športne infrastrukture v slovenskih občinah in vpliv infrastrukture na telesni fitnes otrok. Osredotočila sem se na aktivnost osnovnošolskih otrok, torej otrok starih od 6 do 14 let. Ker je šport pomemben dejavnik skozi celoten človeški razvoj, je dobro, da so otroci že kot majhni dejavni s športnimi aktivnostmi. Za zdrav razvoj otrok je gibanje bistvenega pomena. Naši starši in stari starši včasih niso imeli računalniških igrice, mobilnih telefonov ter računalnikov, zato so svoj prosti čas izkoristili v naravnih s prijatelji s katerimi so se skupaj igrali. Danes imajo otroci drugačno otroštvo, saj so obdani z vso različno tehnologijo s katero se zamotijo. Posledično otroci v otroštvu vse več časa preživijo v sedečem položaju, kar vpliva na razširjenost debelosti med otroci in slabo telesno aktivnost (Danks in Schofield, 2005). Otroci in mladostniki bi naj bili aktivni vsaj eno

uro na dan, saj je to dobro za njihov razvoj. Če se otrok dovolj giblje to zmanjšuje prekomerno telesno maso in debelost, preprečuje bolezni srca in razvoj ostalih bolezni ter izboljša celoten imunski sistem (Lesnik, 2016). Gibanje vpliva tudi na izboljšanje koncentracije, boljše počutje, razpoloženje in celoten razvoj otroka. V času šolskega leta imajo otroci v povprečju dve do tri ure športne vzgoje na teden in je za marsikaterega učenca športna vzgoja edina telesna dejavnost. Seveda je to premalo, če se otrok v prostem času nič več ne giblje. Otroci, ki so tudi v prostem času telesno bolj aktivni imajo na voljo veliko izbire telesnih aktivnosti in sicer od različnih krožkov, vadb, treningov v različnih športnih klubih ali pa samo druženje z ostalimi vrstniki na temu primernimi športnimi objekti. Tu pa lahko prihaja do problemov, saj različne občine omogočajo različno razvito športno infrastrukturo in izbiro športnih programov. V nekaterih območjih Slovenije imajo veliko boljše organizirane športne objekte kot drugje. Otroci imajo v večjih občinah tudi večjo možnost izbire športne panoge, saj imajo na voljo veliko različnih klubov, športnih centrov in različnih objektov za treniranje. Na podeželju je možnosti za organizirano telesno vadbo v prostem času veliko manj.

Na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje (2016) so prišli do ugotovitev, da je debelost in slaba telesna aktivnost otrok pogosteje prisotna pri revnejših in nižje izobraženih družinah. V današnjem času ljudje tudi veliko časa preživimo v sedečem položaju, otroci v šoli ter odrasli v službi, zaradi takšnega načina življenja smo premalo telesno aktivni, kar kažejo tudi raziskave. V raziskavi (Lesnik T., 2016) so rezultati pokazali, da 18,2 % otrok starih od 11 do 15 let v času šolskega leta svoj prosti čas preživijo sede več kot 4 ure na dan, kar je seveda veliko preveč. Takšen slog življenja pa se iz leta v leta povečuje, zato je potrebno otroke kot tudi odrasle na nekakšen način spodbuditi k večji telesni aktivnosti in jim omogočiti zdrav način življenja. Pri tem imajo pomembno vlogo občine, saj so zadolžene za izgradnjo in načrtovanje športne infrastrukture, financiranje različnih športnih programov, klubov, društev ter spodbujanje občanov k zdravemu življenjskemu slogu (Lesnik, 2016).

2 OBČINE

2.1 OPREDELITEV POJMA OBČINA

Občina je temeljna oblika lokalne samouprave. Sestavljena je iz enega ali več naselij, ki jih povezujejo skupni interesi in potrebe prebivalcev (ustava RS, 139. člen). V Sloveniji imamo 212 občin, toda le enajst jim ima status mestnih občin. Mestne občine so Ljubljana, Maribor, Celje, Koper, Murska Sobota, Kranj, Velenje, Slovenj Gradec, Nova Gorica, Novo mesto in Ptuj. Vseh 212 občin v Sloveniji je prikazano na sliki 1.

Občine se med seboj razlikujejo predvsem po obsegu, raznolikih nalogah, organizaciji občinskih organov in služb, načinu njihovega dela in financiranja itd. To ne velja samo za slovenske občine, ampak tudi za vse občine v ostalih državah Evropske unije (Šmidovnik, 1995, str. 67). V primerjavi z ostalimi Evropskimi državami so občine v Sloveniji v povprečju majhne. Eden izmed razlogov je zagotovo, da so občine omejene na območja na katerih prebivalce povezujejo skupni interesi (Šmidovnik, 1995, str. 66).

Slika 1: Občine v Sloveniji

Vir: Skupnost občin Slovenije (2019)

2.2 VRSTE OBČIN

V Sloveniji občine delimo na navadne, mestne in občine s posebnim statusom.

2.2.1 Navadne občine

Navadne občine so lahko sestavljene iz enega ali več naselij, kjer prebivalce združujejo neki skupni interesi. V takšnih občinah morajo biti prebivalcem zagotovljene osnovne potrebe za življenje, kot so trgovina z živili in mešanim blagom, osnovna šola, zdravstveni dom, pošta, gasilski dom, pitna voda in drugi pogoji. V vsaki posamezni občini je nekakšen center, po navadi največji kraj v občini, kjer so ljudem osnovne storitve in potrebe najbolj dostopne. Navadne občine so praviloma majhne in bi morale šteti več kot 5.000 prebivalcev (Vlaj, 1998, str. 198). V Sloveniji je veliko majhnih občin, zato je 110 občin z manj kot 5.000 prebivalci.

Glavna pomanjkljivost majhnih občin je, da svojih nalog ne morejo kakovostno opravljati, ker nimajo na voljo toliko strokovno in politično usposobljenega kadra, kakor v mestih. Druga pomanjkljivost pa je zagotovo tudi to, da velikokrat nimajo dovolj finančnih sredstev za opravljanje zahtevnejših nalog (Šmidovnik, 1995, str. 68).

2.2.2 Mestne občine

Mestna občina ima enake pristojnosti kot navadna, le da imajo še dodatne naloge, saj so poleg svojih zadolžene še za naloge, ki se nanašajo na razvoj mesta. Status mestne občine lahko dobi občina po postopkih in pogojih, ki jih določa zakon (Vlaj, 1998, str. 199.). Status mestne občine se lahko določi občini, ki ima mesto z več kot 20.000 prebivalci in ponuja vsaj 15.000 delovnih mest. Pomembno je tudi, da je mesto upravno, gospodarsko in kulturno središče določenega območja (Zakon o lokalni samoupravi, 16. člen). Mestna občina z največjim številom prebivalstva je občina Ljubljana, ki je prikazana na sliki 2. Po zadnjih podatkih šteje mestna občina Ljubljana 292.988 prebivalcev. Središče občine je mesto Ljubljana, ki je glavno mesto Slovenije (Republika Slovenija statistični urad, 2019).

Slika 2: Mestna občina Ljubljana

Vir: Mestna občina Ljubljana (2019)

2.2.3 Občine s posebnim statusom

Država občinam s posebnim statusom zagotavlja dodatna sredstva. Posebni status se lahko dodeli občinam, ki so ustanovljene kot gorske, obmejne ali narodnostno mešane občine. Tudi občine s posebnim statusom so odvisne od lastnih virov in je to njihov vir financiranja. V nekaterih primerih, še posebej v manjših občinah pa je pomembna tudi lastna soudeležba prebivalcev določene občine za boljše razmere za življenje na takšnih območjih. Status občin s posebnim statusom dodeli državni zbor, kadar izrazijo interes za ohranitev poseljenosti in razvoja na določenem območju (Vlaj, 1998, str. 228, 229).

2.3 NALOGE OBČIN

Glavne naloge občin so, da samostojno opravljajo lokalne zadeve javnega pomena za katere so pristojne. Njihove naloge se določijo s splošnim aktom občine ali z zakonom (ZLS, 21. člen). Pomembno pri opravljanju lokalnih zadev občin pa je predvsem to, da se te zadeve navezujejo na prebivalce določene občine.

Občine opravljajo zlasti naslednje naloge:

1. Lokalne zadeve javnega pomena

To so naloge, ki so izvirne in si jih občine s svojimi akti same določajo. Te naloge se razlikujejo od vsake posamezne občine. Lokalna zadeva je vse kar je za prebivalce v določeni občini skupnega ter po ustavi in zakonih ni v pristojnosti države. Zadeve mestnih občin se lahko povsem razlikujejo kot zadeve manjših lokalnih skupnosti. Čeprav so si naloge med občinami raznolike pa je vsem skupno to, da gre za zadeve, ki so skupnega pomena za razvoj gospodarstva in življenja občanov (Šmidovnik, 1995).

Takšne naloge so predvsem:

- komunalne zadeve,
- skrb za okolje,
- urejanje infrastrukture in zelenih površin,
- skrb za prebivalce občine,
- zagotavljanje javnega reda in miru,
- urejanje prometnih poti,
- razvoj gospodarstva,
- urejeno šolstvo, zdravstvo in športe aktivnosti,
- razvoj kulture.

2. *Lokalne zadeve, ki jih občinam določi država*

Takšne naloge država naloži občini na podlagi področne zakonodaje (Zakon o varstvu okolja in urejanja prostora, Zakon o cestnem prometu, Zakon o šolstvu itd.). Občine, tako kot naloge lokalnega pomena, tudi te opravljajo povsem samostojno (Šmidovnik, 1995).

3. *Prenesene naloge državne uprave*

Posamezne naloge iz državne pristojnosti lahko država, po predhodnem soglasju občine, prenese na občino. Te naloge so predvsem iz področja izobraževanja, zdravstva, prometa itd. (npr. občine urejajo javni promet, zagotavljajo javno zdravstveno službo na sekundarni ravni, obratovalni čas gostinskih lokalov). V takšnih primerih mora država za te naloge priskrbeti potrebna sredstva in opravljati nadzor nad občinami, če delo opravljajo primerno in strokovno. Država lahko opravljanje posameznih nalog prenese na vse občine ali pa samo na določene (Vlaj, 1998, str. 189–190). Takšen primer so naloge za razvoj glavnega mesta in uprave na tem območju in jih izvajajo na državni ravni ter lokalni ravni. Nekatere naloge so tako prenesene na občino Ljubljana, saj je glavno mesto Ljubljana občinsko središče te občine. Te naloge so na primer predstavljanje glavnega mesta na meddržavni in mednarodni ravni, organizacije in izvedbe prireditev ter proslav, naloge za razvoj glavnega mesta itd. (Zakon o glavnem mestu Republike Slovenije, 3. člen). Naloge, ki se tičejo glavnega mesta Slovenije, so prenesene samo na občino Ljubljana in ne na druge slovenske občine.

Za državo, občino in druge samoupravne lokalne skupnosti sta pri opravljanju nalog pomembni načeli sodelovanja in povezovanja. S tem, ko se javne naloge povezujejo in prenašajo iz države na občine ter druge lokalne skupnosti, imajo prebivalci večjo možnost za sodelovanje pri izvajanju teh nalog ter lahko s tem vplivajo na delovanje občine (Šmidovnik, 1995).

2.4 ORGANI OBČINE

Organi občine so župan, občinski svet in nadzorni odbor.

2.4.1 Občinski svet

Občinski svet je najvišji izvoljeni predstavniški organ občine, ki šteje od 7 do 45 članov. Člani občinskega sveta se volijo vsaka štiri leta, število članov pa je odvisno od števila prebivalcev v občini. Tudi narodne manjšine imajo v občinskem svetu najmanj enega predstavnika na narodno mešanih območjih. Člane občinskega sveta volijo prebivalci občine. Izvoljeni člani nato enega izmed njih izberejo za predsednika občinskega sveta. Izvolijo tudi enega ali več podpredsednikov, ki pomagajo pri njegovem delu in ga nadomeščajo ob odsotnosti. Člani sveta svojo funkcijo opravljajo nepoklicno. (Šmidovnik, 1995, str. 194–196).

Občinski svet opravlja veliko nalog. Ene izmed najbolj pomembnih je, da sprejema statute občine, odloge in druge občinske akte. Besedo pa ima prav tako pri sprejemu prostorskih in ostalih planov razvoja občine, sprejemu občinskega proračuna ter zaključnih računih. Opravlja tudi nadzorno in volilno funkcijo, saj nadzoruje delo župana, podžupana ter občinske uprave. Občinski svet prav tako imenuje in razrešuje podžupane, člane nadzornega odbora ter člane komisije in odborov, ki jih vodi član občinskega sveta. Če zakon ne določa drugače, občinski svet podaja soglasja za naloge, ki so prenesene iz državne pristojnosti (Vlaj, 1998, str. 272–274)

2.4.2 Župan

Župan je izvršilni organ, ki predstavlja in zastopa občino. Izvoljen je na neposrednih volitvah in njegova mandatna doba traja štiri leta. Župan ne more biti član občinskega sveta, saj ne more opravljati teh dveh funkcij hkrati. Njegova najpomembnejša naloga je, da vodi občinsko upravo. Župan ima predlagalno pravico, kar pomeni, da lahko predlaga, nima pa pravice o tem odločati in glasovati. Občinskemu svetu tako predlaga v sprejem proračun občine in zaključne račune, odloke in ostale občinske akte. Če se župan ne strinja s kakšno odločitvijo občinskega sveta lahko izvajanje le-te zadrži. Lahko zadrži tudi objavo splošnega akta občinskega sveta, če se mu zdi nezakonit in neprimeren. Obvezno mora razloge za zadrževanje akta ustrezno utemeljiti. Pri tem pa predlaga svetu, da o aktu ponovno odločajo na naslednji seji, katere se ima tudi pravico udeležiti in na njej sodelovati (Vlaj, 1998). Župan imenuje in razrešuje enega ali več podžupanov, ki mu pomagajo pri njegovem delu, opravljajo lahko naloge za katere so pooblaščenici ter nadomeščajo župana ob njegovi odsotnosti. Župan in podžupani prav tako kot člani občinskega sveta načeloma opravljajo svojo delo nepoklicno, če pa je njihova odločitev drugačna pa lahko opravljajo to delo tudi poklicno (Žagar, 2003, str. 32)

2.4.3 Nadzorni odbor

Nadzorni odbor je najvišji občinski organ za nadzor javne porabe v občini. Njegova naloga je, da nadzoruje upravljanje s premoženjem občine, uporabnost in smiselnost porabe proračunskih sredstev ter finančno poslovanje občine. Člane nadzornega odbora imenuje občinski svet in ne smejo biti občinski uradniki, drugi javni uslužbenci ali člani občinskega sveta (Vlaj, 1998). Članom njihovo delovanje preneha z razrešitvijo ali ko se izteče mandatna doba članov sveta (ZLS, 32. člen). Svoje naloge pa opravljajo nepoklicno. Nadzorni odbor lahko o morebitnih kršitvah poslovanja občine obvesti pristojno ministrstvo in Računsko sodišče Republike Slovenije (Žagar, 2003, str. 31). Njihova naloga je tudi, da izdelajo poročila s predlogi in izboljšavami. Takšna poročila morajo občinski svet, župan ter ostali občinski organi obravnavati in jih tudi upoštevati, če se jim zdi kateri izmed predlogov in izboljšav primeren in v skladu z zakoni (ZLS, 32. člen).

2.5 PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČIN

2.5.1 Premoženje občin

Med premoženje občine spadajo denarna sredstva, pravice ter premične in nepremične stvari, ki so last občine. Občine vrednost svojega premoženja izkazujejo v premoženjski bilanci, saj je tako določeno z zakonom. Premoženje občin se lahko združuje ali sporazumno razdeli. Kadar se dve ali več občin združi v neko novo občino se tudi premoženje posameznih občin prenese v novo združeno občino. Ko pa se občina razdeli na dve ali več občin, se premoženje te občine sporazumno razdeli na več delov (ZLS, 51. člen).

2.5.2 Financiranje občin

Financiranje občin v Sloveniji se ureja z Zakonom o financiranju občin (ZFO). Občine se financirajo iz lastnih virov, državnih sredstev in iz zadolžitve. Lastni viri iz katerih se financirajo so davki, druge dajatve in dohodki od premoženja vsake posamezne občine. Gospodarsko slabše razvitim občinam, ki si ne morejo same priskrbeti dovolj premoženja za opravljanje lastnih nalog, pomaga država ter jim zagotavlja dodatna sredstva (ZLS, 52. člen). Viri financiranja za lokalne zadeve javnega pomena občin so davčni prihodki.

Davčni prihodki so (ZFO-1):

- davki na nepremičnine,
- dediščine in darila,
- promet nepremičnin,
- dobitki od iger na srečo,
- drugi davki določeni z zakonom.

Občina pa ima tudi različne dohodke od občinskega premoženja (ZFO-1):

- dohodki od rent,
- dohodki od dobička javnih podjetij in koncesij,
- vrednostni papirji in druge pravice,
- vlaganja kapitala,
- dohodki od zakupnin in najemnin za zemljišča ali objekte v lasti občine.

Kadar gre za prenos nalog iz državne pristojnosti na občino mora država zagotoviti občini dodatna sredstva, da te naloge občina lahko opravlja. Občine se lahko tudi zadolžujejo, toda le v primerih, ko gre za investicije. Njihov namen je, da bodo preko investicij v bodoče povečali občinski proračun in povrnili vse stroške (Vlaj, 1998, str. 260).

3 ŠPORTNA INFRASTRUKTURA

3.1 OPREDELITEV ŠPORTNE INFRASTRUKTURE

»Javna športna infrastruktura so javni športni objekti, ki služijo primarno potrebam športa, velikim športnim in kulturnim prireditvam ter zagotavljajo širši športni javnosti (udeležencem v športu in obiskovalcem športnih prireditev) javni interes« (Makovec Brenčič idr., 2008, str. 77).

V času socializma ja za oskrbo, nadzor in gradnjo športne infrastrukture skrbela država, kasneje so te naloge prevzele občine, saj se v današnjem času športni objekti večinoma gradijo na lokalni ravni. Na državni ravni teh gradenj po osamosvojitvi Republike Slovenije ni prav veliko (Hren, 2008, str. 78). Eden izmed večjih in tudi redkih projektov, ki je potekal na državni ravni v letih od 2009 do 2015 je bila prenova Nordijskega centra Planica, ki je prikazan na sliki 3 (Mastnak, 2019). Med letoma 1960–1990 je bilo zgrajenih največ športnih objektov v naši državi (Makovec Brenčič idr., 2008, str. 78).

Na porazdelitev športne infrastrukture po Sloveniji vplivajo geografski pogoji, poseljenost prebivalcev, gospodarska razvitost in turizem. Pomembno je tudi, da je infrastruktura enakomerna razporejena po pokrajinah, saj mora občina poskrbeti, da so športni objekti dostopni vsem prebivalcem. Večji športni objekti se po navadi nahajajo tam, kjer je večji javni interes. Največji delež športne infrastrukture upravlja javna sfera, saj so lastniki športnih prostorov najpogosteje šole in izobraževalne ustanove. Še vedno pa jim sredstva po zakonu zagotavljajo lokalne skupnosti. V zasebni lasti je le okoli 25 % infrastrukture. Športni centri so pomembni tudi za gospodarstvo, saj so pomembni dejavniki za razvoj občin in države (Makovec Brenčič idr., 2008).

Slika 3: Center Planica za smučarske skoke in polete

Vir: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (2019)

Športna infrastruktura se okvirno deli na *naravno* in *grajeno okolje*. Primer naravnega okolja prikazuje slika 4, primer grajenega okolja pa slika 5. Kopne, vodne in ledene površine ter smučišča uvrščamo med naravno okolje. V grajeno okolje pa štejemo pokrite in nepokrite športne objekte, v katerih se lahko odvijajo različne športne prireditve, tekmovanja, rekreacije in tudi kulturni dogodki (Makovec Brenčič idr., 2008).

Pokriti športni objekti:

- športne dvorane,
- bazeni,
- atletske dvorane,
- pokrita drsališča,
- pokrita igrišča za tenis,
- centri za ples,
- šolske telovadnice,
- fitnes centri.

Nepokriti športni objekti:

- vsa igrišča na prostem,
- stadioni,
- atletske steze,
- plezalne steze,
- odprti bazeni,
- otroška igrišča,
- drsališče na prostem,
- razne steze za tek v prostem času.

Slika 4: Naravno okolje - smučišče Rogla

Vir: Unitur hotels & resorts Rogla (2019)

Slika 5: Grajeno okolje - dvorana Stožice

Vir: Javni zavod šport Ljubljana (2019)

Športna infrastruktura je lahko zahteven, manj zahteven ali enostaven objekt. Pod zahtevne športne objekte spadajo vsi ne stanovanjski objekti, ki presegajo 5.000 m² in so višji od 10 m. Manj zahtevni objekti prav tako tudi niso namenjeni za bivanje. Po velikosti so manjši od 5.000 m² in nižji kot 10 m. Največ športne infrastrukture v Sloveniji se uvršča med enostavne objekte. Ti objekti niso namenjeni bivanju, njihova gradnja ni zahtevna in tudi ne vplivajo na okolje. Pod enostavne športne objekte spadajo tudi vadbeni objekti, ki so namenjeni različnim športnim aktivnostim in rekreaciji na prostem, kot na primer različna športna igrišča na prostem, tekaške steze v naravi itd. (Makovec Brenčič idr., 2008).

3.2 UPRAVLJANJE ŠPORTNIH OBJEKTOV

Poznamo tri različne vrste upravljanja športnih objektov v lokalni skupnosti, ki se delijo na hierarhično-birokratsko upravljanje, neavtonomno upravljanje in enakopravno partnerstvo (Makovec Brenčič idr., 2008, str. 149).

3.2.1 Hierarhično-birokratsko upravljanje

Občina je lastnik vseh večjih in pomembnejših športnih objektov. Večje športne objekte upravlja in ureja točno določen oddelek v občini, manjše objekte pa urejajo različne športne organizacije. Za vzdrževanje in financiranje športne infrastrukture je v celoti zadolžena občina, saj je glavni vir financiranja v modelu hierarhično-birokratsko upravljanja občinski proračun (Makovec Brenčič idr., 2008, str. 149).

3.2.2 Neavtonomno upravljanje

Tudi v tem modelu upravljanja športne infrastrukture je občina lastnik vse večjih športnih objektov, toda za upravljanje in urejanje so zadolžena razna športna društva ali zavodi. Urejanje in vzdrževanje objektov pa se še vedno financira iz občinske blagajne. Odločitve o investicijah potrjuje občinska uprava, predlagajo pa javni zavodi, ki postopek izvedbe tudi vodijo (Makovec Brenčič idr., 2008, str. 149).

3.2.3 Enakopravno partnerstvo

Lokalna skupnost je tudi v tem primeru lastnik športnih objektov. Vodenje in upravljanje urejajo različni lokalni nevladni športni organi in športna društva. Glavni vir financiranja je še vedno proračun občine. Predlagalne funkcije za večje investicije v tem modelu predlagajo lokalni nevladni organi, predloge pa potrjujejo lokalne skupnosti. Manjše investicije so v celoti prepuščene športnih društvom in lokalnim športnim organom (Makovec Brenčič idr., 2008, str. 149).

4 ŠPORTNOVZGOJNI KARTON IN TELESNI FITNES OTROK

4.1 ŠPORTNOVZGOJNI KARTON

Športnovzgojni karton je sistem s katerim spremljamo in preučujemo spremembe telesnih značilnosti in gibalnih sposobnosti otrok starih od 6 do 19 let (Kovač, 2011). Testiranja za športnovzgojni karton potekajo v vseh slovenskih osnovnih in srednjih šolah. Pri tem procesu sodelujejo vsi učenci in dijaki, od katerih se pridobijo pisna soglasja z dovoljenjem opravljanja testiranja. Predvidoma bi naj te meritve potekale od 1. do 20. aprila vsako leto. Meritve opravljajo učitelji športne vzgoje ali učitelji razrednega pouka v nižjih razredih osnovne šole. Vsak učenec oziroma dijak ima svoj športnovzgojni karton, kamor se vpisujejo rezultati meritev. Ko učenci opravijo vse meritve in imajo izpolnjene kartone, pošlje vsaka šola vse športnovzgojne kartone učencev in dijakov na Fakulteto za šport, kjer vse zbrane podatke računalniško obdelajo. Analizirane in obdelane podatke Fakulteta za šport pošlje nazaj vsem šolam, da lahko primerjajo rezultate (Strel, 1996).

Športnovzgojni karton ima tri namene (Kovač, 2011):

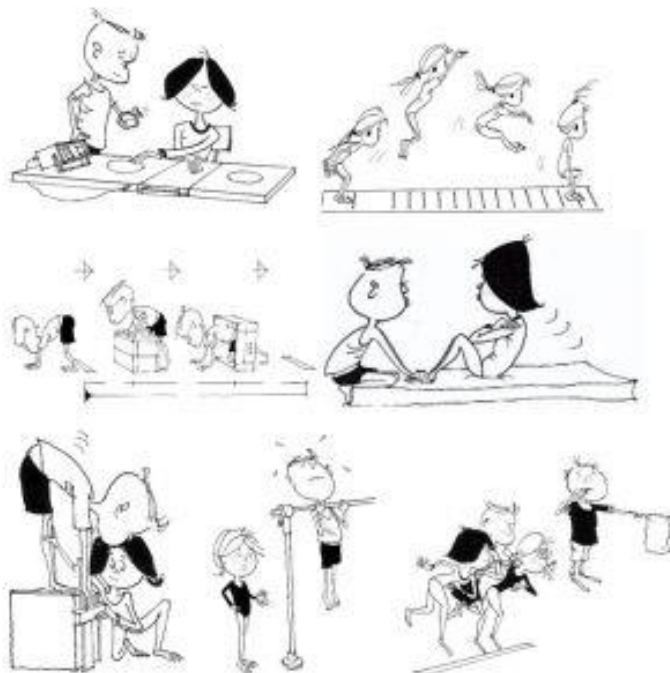
- 1 Starši lahko na takšen način spremljajo telesni in gibalni razvoj svojega otroka in njihove rezultate primerjajo z rezultati ostalih vrstnikov. Pomembno pri tem je tudi to, da lahko vsak posamezen učenec in dijak posveča več pozornosti na njegovo lastno telesno zmogljivost in spremlja svoj razvoj. S tem poskušajo motivirati otroke in tudi njihove starše, da so bolj motivirani za telesni in gibalni razvoj ter tako več časa posvečajo športnim aktivnostim.
- 2 Podatki, ki se pridobijo pri testiranju športnovzgojnega kartona, so v veliko pomoč tudi športnim pedagogom. Lažje lahko ocenijo fizično pripravljenost posameznika in celotno vadbeno skupino, ki jo pedagogi proučujejo. Športni pedagog lažje sestavi vadbe, igre in programe, ki so najbolj primerne za neko določeno skupino otrok. Posamezniku lahko pomagajo izboljšati telesno pripravljenost, njihov razvoj ter jim pomagati postaviti njihove osebne in dosegljive cilje, kjer je še veliko prostora za napredek.
- 3 Tretji namen je spremljanje trendov sprememb telesnega in gibalnega razvoja učencev ter dijakov na vsakoletni ravni. Z zbranimi podatki lahko analizirajo, kako se telesni razvoj otrok skozi posamezno obdobje spreminja ter na kakšen način se njihova telesna zmogljivost lahko izboljša.

Učenci in dijaki morajo za športnovzgojni karton opraviti in izpolniti 11 merskih nalog. S tremi merskimi nalogami se ugotavljajo telesne značilnosti in z osmimi gibalne sposobnosti otrok (Slofit, 2019). Slikovit način merskih nalog prikazuje slika 6.

Merske naloge z merskimi enotami so:

1. Telesna višina (milimeter-mm)
2. Telesna teža (kilogram-kg)
3. Kožna guba nadlahti (milimeter-mm)
4. Dotikanje plošč z roko (ponovitev dotikov plošče v 30 s-pon/30 s)
5. Skok v daljino z mesta (centimeter-cm)
6. Premagovanje ovir nazaj (sekunda)
7. Dviganje trupa (ponovitev dviga trupa v 60 s-pon/60 s)
8. Predklon na klopici (centimeter-cm)
9. Vesa v zgibi (sekunda)
10. Tek na 60 metrov (desetinka sekunde)
11. Tek na 600 metrov (sekunda)

Slika 6: Merske naloge

Vir: Slofit, 2019

Slika 7: Športnovzgojni karton

Osebni športnovzgojni karton

Datum rojstva 01.09.1995		Ime in priimek KRAJNER KATJA	
Spol moški ☐ ženski ☒			
Ime in sedež šole OŠ NAZARJE			

		Merjenja			Razred / oddelček					
Zip št.	Oznaka	Vrsta merjenja	7.	8.	9.					
1	ATV	Telesna višina	149,0	155,5	160,5					
2	ATT	Telesna teža	36,5	43,5	51,5					
3	AKG	Kožna guba nadlahti	10	09	13					
4	DPR	Dotikanje plošče z roko	46	47	47					
5	SDM	Skok v daljino z mesta	182	184	200					
6	PON	Premagovanje ovir nazaj	091	083	074					
7	DT	Dviganje trupa	64	61	85					
8	PRE	Predklon na klopici	44	45	48					
9	VZG	Vesa v zgibi	077	060	060					
10	60 m	Tek na 60 m	094	094	089					
11	600 m	Tek na 600 m	126	132	126					
Datum merjenja			april 2008	april 09	april 10					
Učiteljica/učitelj športne vzgoje			P. K.	P. K.	P. K.					

Vir: Lasten

Na sliki 7 so prikazani rezultati v 7., 8., in 9. razredu osnovne šole. Za lažjo predstavo sem podatke primerjala s povprečnimi rezultati deklic iste starosti. Povprečne podatke sem pridobila na spletni strani Univerze v Ljubljani Fakultete za šport (Univerza v Ljubljani fakulteta za šport-letna poročila, 2019), kjer so objavljena letna poročila od leta 2006 do leta 2014. V tabeli 1 so prikazani povprečni rezultati.

Tabela 1: Povprečni rezultati deklic starih 12, 13 in 14 let

Oznaka	Vrsta merjenja	Starost deklic		
		12 let (2007/08)	13 let (2008/09)	14 let (2009/10)
ATV	Telesna višina	157,56	161,99	164,36
ATT	Telesna teža	49,92	54,58	57,78
AKG	Kožna gub nadlahti	14,5	15,1	15,72
DPR	Dotikanje plošče z roko	38,7	40,9	42,72
SDM	Skok v daljino	164,1	169,3	170,67
PON	Premagovanje ovir nazaj	139,2	133,5	12,85
DT	Dviganje trupa	42,3	44,4	45,99
PRE	Predklon na klopici	47,2	48,7	49,92
VZG	Vesa v zgibi	31,1	32,3	33,26
60 m	Tek na 60 m	106,0	103,7	10,32
600 m	Tek na 600 m	171,5	172,2	172,73

Vir: Univerza v Ljubljani fakulteta za šport (2007 - 2009)

4.2 TELESNI FITNES OTROK

Telesni fitnes otrok prikazuje gibalne sposobnosti in kaže nivo zdravja posameznega otroka. Slabi rezultati telesnega fitnesa otrok so lahko znak slabega zdravstvenega stanja. Posledice telesne neaktivnosti lahko privedejo do raznih bolezni, težav s srcem, slabega imunskega sistema in seveda v prekomerno hranjenost ali podhranjenost otrok. Na takšen način se povečujejo možnosti za nerazvitost mišic, različne poškodbe v vsakdanjem življenju in na celotni razvoj otroka (Zakrajšek in Kofol Bric, 2019).

Telesni fitnes otrok se izračuna na podlagi že zbranih podatkov v športnovzgojnem kartonu, ki jih analizira in pridobi program SLOfit. SLOfit je nacionalni sistem, kjer s pomočjo meritev spremljajo telesni in gibalni razvoj otrok. Meritve potekajo že od leta 1981 (Slofit, 2019).

Telesni fitnes osnovnošolskih otrok in dijakov v občini opisuje kakšen delež otrok v vsaki posamezni občini dosega povprečno raven gibalne učinkovitosti in telesne pripravljenosti. Izračuna se kot povprečna vrednost štirih merskih enot iz rezultatov športnovzgojnega kartona. Gibalne merske naloge, ki se uporabijo pri izračunu telesnega fitnesa so tek na 600 m, dvigovanje trupa, predklon na klopici in vesa v zgibi ter se izračunajo glede na starost in spol otrok. Telesni fitnes otrok se meri v percentilih. Za vsako posamezno meritev, ki se meri pri telesnem fitnesu se izračuna povprečje. Povprečje se računa med vsemi izmerjenimi otroci v Sloveniji, ki so sodelovali pri meritvah športnovzgojnega kartona, saj se na podlagi teh rezultatov izračuna telesni fitnes otrok. Izračunano povprečje vseh izmerjenih vrednosti za vsako posamezno mersko nalogo, torej teka na 600 m, dvigovanje trupa, predklona na klopici in vese v zgibi, se vzame kot 50 percentilov. Vrednost nad 50 pomeni nadpovprečno gibalno učinkovitost otrok glede na povprečje rezultatov v Sloveniji, vrednost pod 50 pa pomeni podpovprečni rezultat izračuna telesnega fitnesa otrok (Zakrajšek in Kofol Bric, 2019).

5 PREDHODNE RAZISKAVE NA TEMO ŠPORTNE INFRASTRUKTURE IN TELESNEGA FITNESSA OTROK

V veliko pomoč mi je bil članek, kjer so naredili raziskavo (Wicker idr., 2009), ki je analizirala stanje v Nemčiji. V članku so sicer analizirali vpliv športne infrastrukture na ljudi različnih starosti, jaz pa sem se osredotočila samo na otroke. Njihova analiza je potekala v nemškem mestu Stuttgart in mestnih okrajih, v mojem diplomskem delu pa sem analizirala občine v Sloveniji. S tem člankom sem lahko primerjala njihove rezultate ter rezultate, ki sem jih dobila v svoji raziskavi. Rezultati njihovega dela so pokazali, da razpoložljivost športne infrastrukture ne glede na socialno-ekonomske okoliščine, pomembno vpliva na vzorec športne aktivnosti. Seveda so ugotovili, da je še veliko drugih dejavnikov, ki vplivajo na posameznikovo telesno aktivnost, toda dostopnost športnih objektov je zagotovo eden izmed pomembnejših. Za otroke, stare 3–17 let, imajo pomembno vlogo dostopnost bazenov in javnih igrišč, saj se otroci najraje v svoji mladosti zadržujejo prav na teh športnih objektih, kjer se lahko družijo s svojimi vrstniki in družino. V raziskavi so ugotovili, da je tudi narava lahko zelo pomemben del športne infrastrukture, saj so rezultati pokazali, da ljudje veliko raje obiskujejo športne objekte izven središča mesta Stuttgarta, torej mestne okraje kot pa sam center mesta (Wicker idr., 2009).

Merjenje infrastrukture se je izvedlo na objektiven način, da so lahko pokazali kako lokalni organi podpirajo športno aktivnost s pomočjo raznolike športne infrastrukture. V tem kontekstu je pomembno, da lokalni organi težko spremenijo posameznikove osebnostne dejavnike, lahko pa močno vplivajo na razvitost športne infrastrukture v določenih občinah, mestih in vaseh ter jo naredijo dostopnejšo. Pri načrtovanju izgradenj športnih objektov in površin morajo občine biti pozorne predvsem na demografske spremembe. Občine morajo preučiti kakšno prebivalstvo prebiva v določeni občini (starost, interesi), da ugotovijo kaj je za njih pomembno (Wicker idr., 2009).

Na to temo pa so naredili nekaj raziskav tudi v Sloveniji. V magistrskem delu osredotočenem na občino Metlika, so rezultati pokazali, da tudi v tej občini ima razvitost športne infrastrukture vpliv na telesni in gibalni razvoj otrok. Avtorica magistrske naloge (Papić, 2016) je primerjala rezultate od leta 1983 pa vse do 2013 in analizirala, kako se je telesni razvoj otrok v tej občini spreminjal. Analizirali so podatke učencev OŠ Metlika, ki so obiskovali šesti, sedmi ter osmi razred osemletke. Kasneje, ko pa se je uvedla devetletka pa sedmi, osmi in deveti razred. Ti učenci so bili vključeni v raziskavo ARTOS leta 1983/84, 1993/94, 2003/04 in 2013/14, torej vsakih deset let. Študija ARTOS je raziskava, kjer preučujejo povezanost telesnega, gibalnega in psihosocialnega razvoja otrok z življenjskih slogom ter kakšne spremembe se pojavljajo med različnimi generacijami (<http://www.slofit.org/laboratorij/raziskave>, 2019). Ugotovitve so pokazale, da so bili otroci

bolj učinkoviti v novi športni dvorani, saj boljše materialno okolje pozitivno vpliva na telesno aktivnost otrok. Tudi učitelji v šolah svoje delo lažje opravljajo učinkovito, če imajo za to primerne objekte in pripomočke, kar se vse odraža na telesni fitnes otrok (Papić, 2016).

Telesni in gibalni razvoj otrok od leta 1994 in do 2015 je bil analiziran tudi v občini Markovci. Analizirali so učence stare od 7 do 14 let, torej takšen vzorec otrok kot pri mojem delu. Za svojo raziskavo pa so uporabili že pridobljene podatke, ki so jih pridobili pri športnovzgojnem kartonu. Ugotovili so, da je tudi v tem primeru izgradnja nove športne infrastrukture leta 2005 pozitivno vplivala na telesni fitnes učencev in učenk osnovne šole Markovci. Dobili so nov večji prostor za športne aktivnosti ter boljše in nove pripomočke ter orodja za izvajanje aktivnosti. S tem je bila omogočena učenkam in učencem osnovne šole Markovci kvalitetnejša športna vadba v šoli in tudi prostem času, saj je občina Markovci s tem dobila tudi boljšo športno infrastrukturo za občolske dejavnosti in ne samo v času pouka. Pri tem pa je treba biti pozoren, da imajo otroci v današnjem času drugačne prehranjevalne navadne kot so jih imeli pred nekaj leti, prav tako pa bolj natrpane urnike in to je posledica, da se otroci v prostem času ne družijo toliko, kot so se v preteklosti. Na te dejavnike pa športni objekti ne morejo vplivati (Horvat, 2016).

6 EMPIRIČNI DEL DIPLOMSKEGA DELA

6.1 NAMEN

Osrednji namen diplomskega dela je bil preučiti, kakšen vpliv ima športna infrastruktura na telesni fitnes otrok, ki se nahaja v njihovi bližini. S podanimi ugotovitvami želim izboljšati stanje aktivnosti otrok na področju športa in športne infrastrukture. Stanje raziskav na to temo je pomanjkljivo, ne samo v Sloveniji, ampak tudi drugje ali pa so raziskave bolj zastarele. Eden izmed namenov pa je bil tudi, da sem želela s to diplomsko nalogo bolj podrobno proučiti to področje in pridobiti rezultate in podatke, ki bi lahko koristili občinam za boljši razvoj infrastrukture po celotni Sloveniji in ne samo v večjih mestih.

6.2 CILJI

Cilji mojega diplomskega dela so bili različni, najbolj pomembna sta prva dva, ki sta neposredno povezana z analizo:

- Ugotoviti kako razvitost športne infrastrukture v različnih občinah vpliva na telesni fitnes otrok.
- Preveriti, če se je telesni fitnes otrok v občinah v zadnjih dveh letih kaj izboljšal.
- Predlagati rešitev kako izboljšati športno aktivnost otrok.
- Spodbuditi občine, da večji poudarek začnejo posvečati mladini in jim omogočiti primerne športne objekte, različne tečaje in športne programe, ki si jih bodo otroci oziroma njihovi starši lahko privoščili.
- Ugotoviti, če imajo mestne občine boljšo športno infrastrukturo.
- Analizirati ugotovitve predhodnih raziskav.

6.3 METODOLOGIJA DELA

V svoji diplomski nalogi sem izbrala za metodo raziskave sekundarno analizo, saj so podatki že bili zbrani in sem tako uporabila sekundarne kvantitativne podatke. Na podlagi uradnih že zbranih statističnih podatkov na temo športne infrastrukture in telesni fitnes otrok sem analizirala podatke za posamezne občine in jih primerjala med seboj. Na področju športne infrastrukture so bili zbrani podatki o številu športnih objektov v vsaki posamezni občini. Športni objekti so bili razdeljeni na objekte v lasti občine in na objekte, ki niso v njihovi lasti. Podatke je pridobilo ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (Republika Slovenija ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport, 2019). Na vsakoletni ravni pa podatke o zdravju v občinah zbira Nacionalni inštitut za javno zdravje, kjer sem jaz pridobila podatke o telesnemu fitnesu otrok za vsako občino posebej (Zdravje v občini, 2019). S pomočjo teh

podatkov sem prišla do ugotovite, kako se ti podatki med seboj povezujejo in kje so največja odstopanja ter zakaj prihaja do njih.

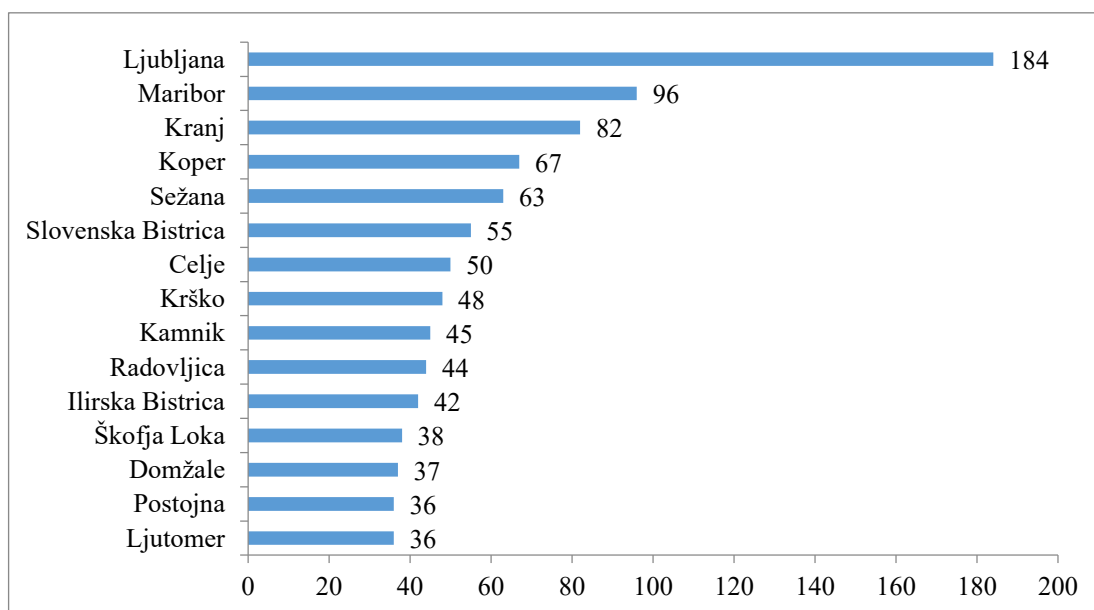
6.4 ANALIZA ŠPORTNE INFRASTRUKTURE IN TELESNEGA FITNESSA OTROK

6.4.1 Športni objekti v posameznih občinah

Največje število športnih objektov v Sloveniji ima občina Ljubljana, saj jih ima skupno kar 184. Občina Ljubljana je lastnica 115 objektov, preostalih 69 pa je v lasti različnih športnih društev, klubov, podjetij ter tudi Republike Slovenije. Ljubljana je tudi občina, ki je najgosteje poseljena in na površino enega kvadratnega metra živi približno 1.065 prebivalcev. Zato ni presenetljivo, da ima prav Ljubljana največ športnih objektov. Na drugem mestu je občina Maribor s 96 športnimi objekti. 51 objektov je v lasti občine, ostalim 49 pa ni lastnica občina Maribor. Na tretjem mestu se je uvrstila občina Kranj, ki ima 82 objektov.

Povprečno število športnih objektov na občine je 14. 64 občin ima število objektov nad povprečjem, kar je 30,5 %. Pet občin ima povprečno število objektov, kar pomeni 14, pri 143 občinah pa njihovo število znaša pod povprečjem.

Grafikon 1: 15 občin z največ športnimi objekti

Vir: Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport (2019)

V grafikonu 1 je opredeljenih 15 občin z največjim številom športnih objektov, od tega je 5 mestnih občin in sicer Ljubljana, Maribor, Celje, Kranj ter Koper. Kar je presenetljivo, da ni med občinami z največ športne infrastrukture več mestnih občin, kot pa le 5. V grafikonu 1 je dobro vidno, da po številu objektov občina Ljubljana zelo izstopa v primerjavi z ostalimi. Skupno število objektov v Sloveniji, katerih so lastnice občine in ki niso v njihovi lasti, je

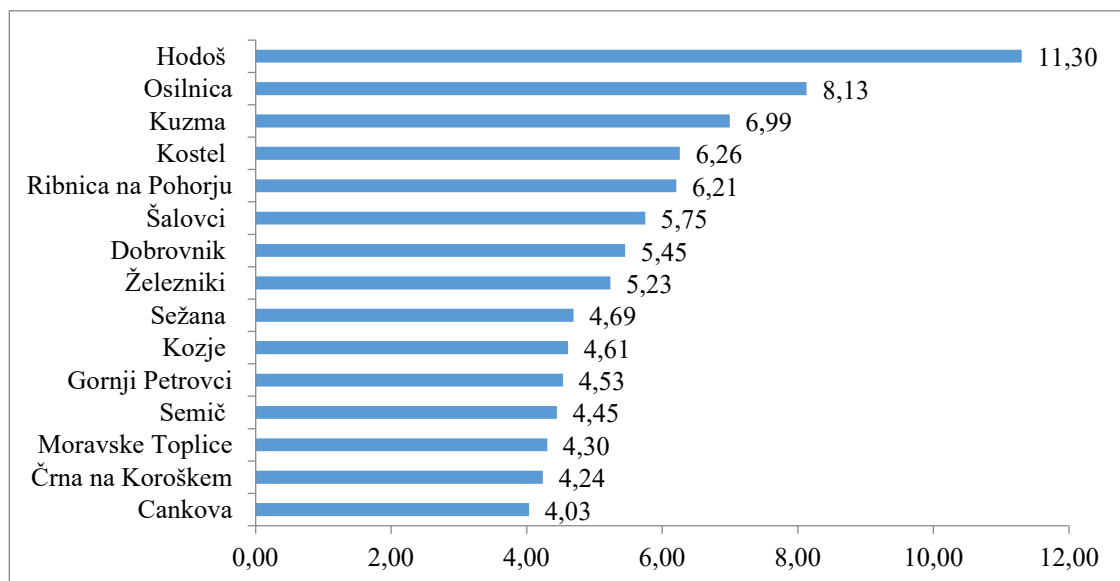
3.026, od tega se jih kar 6,1 % nahaja v Ljubljani, 3,2 % v Mariboru, 2,7 % v Kranju ter 2,2 % v Kopru.

Med vsemi občinami pa so seveda občine, ki imajo zelo slabo razvito športno infrastrukturo. Nekatere imajo v občini samo en športni objekt in te občine so Hrpelje-Kozina, Naklo, Renče-Vogrsko, Velika Polana in Sveti Tomaž.

6.4.2 Število športnih objektov na 1.000 prebivalcev

Največ športnih objektov na 1.000 prebivalcev ima občina Hodoš. Rezultat 11,30 objektov prikazuje, da imajo v občini Hodoš glede na število prebivalcev zelo dobro razvito športno infrastrukturo. V občini se nahajajo 4 športni objekti in po zadnjih podatkih tam živi komaj 354 prebivalcev. Na drugem mestu je občina Osilnica z 8,13 športnih objektov na 1.000 prebivalcev. Tretje mesto je zasedla občina Kuzma z rezultatom 6,99 športnih objektov na 1.000 prebivalcev. Občina ima kar 11 športnih objektov in šteje 1.573 prebivalcev. Ostali rezultati so prikazani v grafikonu 2. Občine večinoma spadajo pod manjše, tako po površini kot tudi po številu prebivalcev. Med večje občine, ki imajo veliko športnih objektov na 1.000 prebivalcev, lahko štejemo občini Sežana in Moravske toplice. Prva šteje 13.425 prebivalcev, druga pa 5.812. Čeprav občine po številu objektov na 1.000 prebivalcev spadajo v vrh, pri telesnem fitnessu ni tako. Na področju telesnega fitnessa otrok so dosegle zelo slabe rezultate. Vse občine, razen Semiča in Železnikov, so imele v zadnjih dveh letih rezultate pod povprečjem. Ne glede na veliko število športnih objektov, so otroci v teh občinah zelo slabo gibalno in telesno učinkoviti.

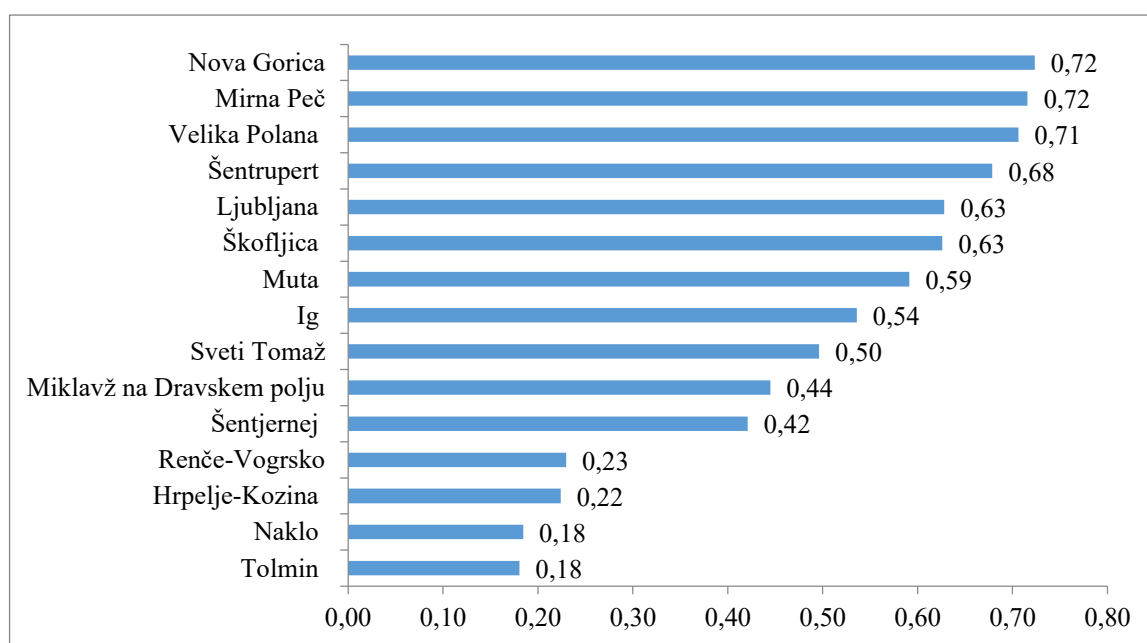
Grafikon 2: 15 občin z največjim številom športnih objektov na 1.000 prebivalcev

Vir: Lasten

Občini z najmanjšim številom objektov sta Tolmin in Naklo in imata komaj 0,18 objekta na 1.000 prebivalcev. V občini Tolmin imajo 2 športna objekta, v občini Naklo pa samo en in sicer roketno igrišče. Občina Tolmin spada med večje občine in ima 11.073 prebivalcev. Telesni fitness v tej občini je bil leta 2019 55,62 percentilov, kar je glede na število objektov dober rezultat. V občini Naklo pa po zadnjih podatkih živi 5.422 prebivalcev. Tudi v tej občini so imeli otroci telesni fitness nad povprečjem in sicer 51,1 percentilov. Naslednja občina je Hrpelje-Kozina, ki ima 0,22 objekta na 1.000 prebivalcev. Na četrtem mestu pa je občina Renče-Vogrsko. Vseh 15 občin z najmanjšim številom športnih objektov na 1.000 prebivalcev je prikazanih v grafikonu 3. Med občine z najmanjšim številom objektov na 1.000 prebivalcev spada tudi občina Ljubljana. V Ljubljani se nahaja največ športnih objektov in je najbolj poseljena občina, saj tam živi 292.988 prebivalcev. Glede na izračune in slab rezultat 0,63 objekta na 1.000 prebivalcev, imajo v mestni občini Ljubljana še vseeno premalo športnih objektov. Občine so imele na področju telesnega fitnessa otrok večinoma slabe rezultate in pod povprečjem. Nad povprečjem so imele rezultat občine Tolmin, Naklo, Šentjernej, Ig, Muta, Škofljica in Ljubljana.

Grafikon 3: 15 občin z najmanjšim številom športnih objektov na 1.000 prebivalcev

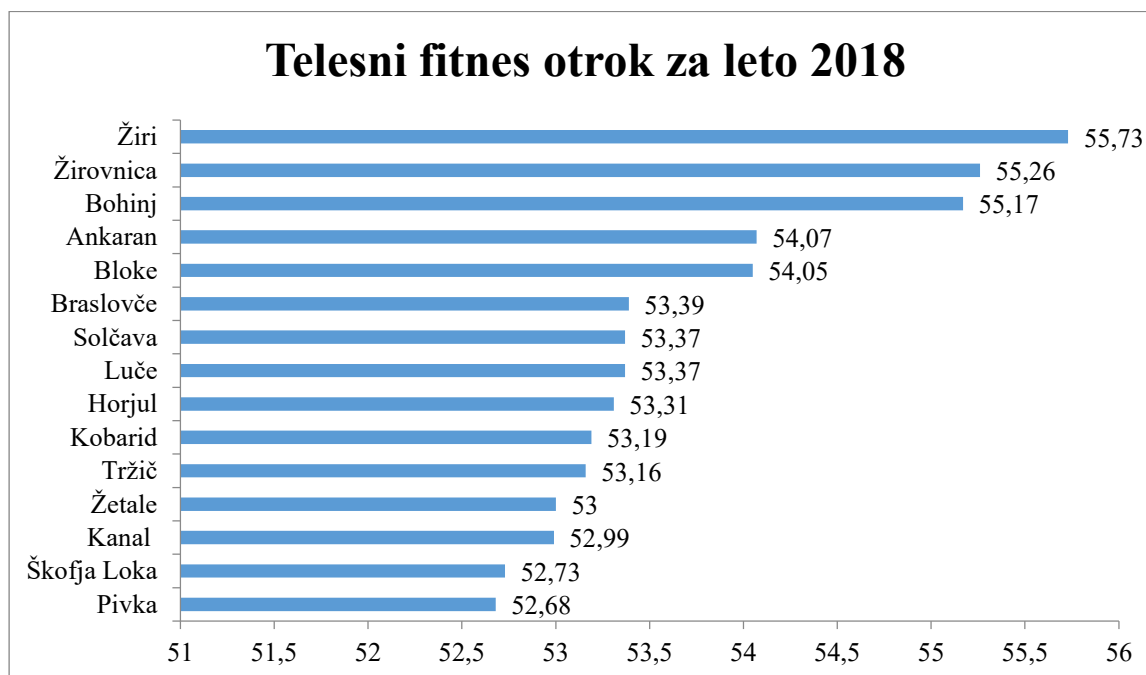
Vir: Lasten

Če primerjamo občine z največjim in najmanjšim številom športnih objektov na 1.000 prebivalcev lahko pridemo do ugotovitev, da so imeli v obeh sklopih rezultate na področju telesnega fitnessa v povprečju pod 50 percentilov, kar pomeni pod povprečjem. Število objektov glede na te rezultate nima posebnega vpliva na telesni fitness otrok. Če bi imela športna infrastruktura v teh primerih pozitiven vpliv, bi otroci v občinah z veliko športnimi objekti morali dosegati boljše rezultate na področju telesne in gibalne razvitosti otrok.

6.4.3 Telesni fitnes otrok v posameznih občinah za leto 2018

V letu 2018 so imeli najboljše rezultate pri telesnem fitnesu otroci iz občine Žiri in sicer rezultat je bil 55,73 percentilov. Občina Žiri spada med manjše občine, saj je po površini velika 49,2 km² in ima 4.876 prebivalcev. Po številu športnih objektov ni pri vrhu, saj se v občini nahaja 7 športnih objektov, od tega so trije v lasti občine. Glede na število prebivalcev pripada na en športni objekt na 697 prebivalcev in število športnih objektov na 1.000 prebivalcev je v povprečju 1,4 objekta. Ta izračun nam pove, da v občini športna infrastruktura ni najboljše razvita. Če primerjamo Žiri z občino Ljubljano, ki ima največ športnih objektov, toda hkrati tudi največ prebivalcev in je po površini skoraj 6-krat večja, imajo v občini Žiri boljše razvito športno infrastrukturo. Občina Ljubljana s površino 275 km² šteje 292.988 prebivalcev, kar pomeni, da pripada en objekt na 1.592 prebivalcev. V letu 2019 so najboljši rezultat prav tako dosegli otroci občine Žiri in rezultat še celo izboljšali izpred enega leta. Rezultat za leto 2019 je bil 66,91, kar je za 11,18 percentilov boljši rezultat kot leta 2018 in za 16,91 percentilov nad povprečjem. Vzrokov za takšen napredek je zagotovo več. Eden izmed razlogov je zagotovo izboljšanje športne infrastrukture, saj so v zadnjem letu zgradili v občini Žiri nov atletski stadion, v planu pa je še projekt izgradnje nove večnamenske športne dvorane, ki naj bi bil v letu 2020 skoraj v celoti zaključen. Za dobro gibalno učinkovitost in telesno pripravljenost otrok pa je zagotovo ključ do uspeha tudi dobro delo z otroci ter vzgoja.

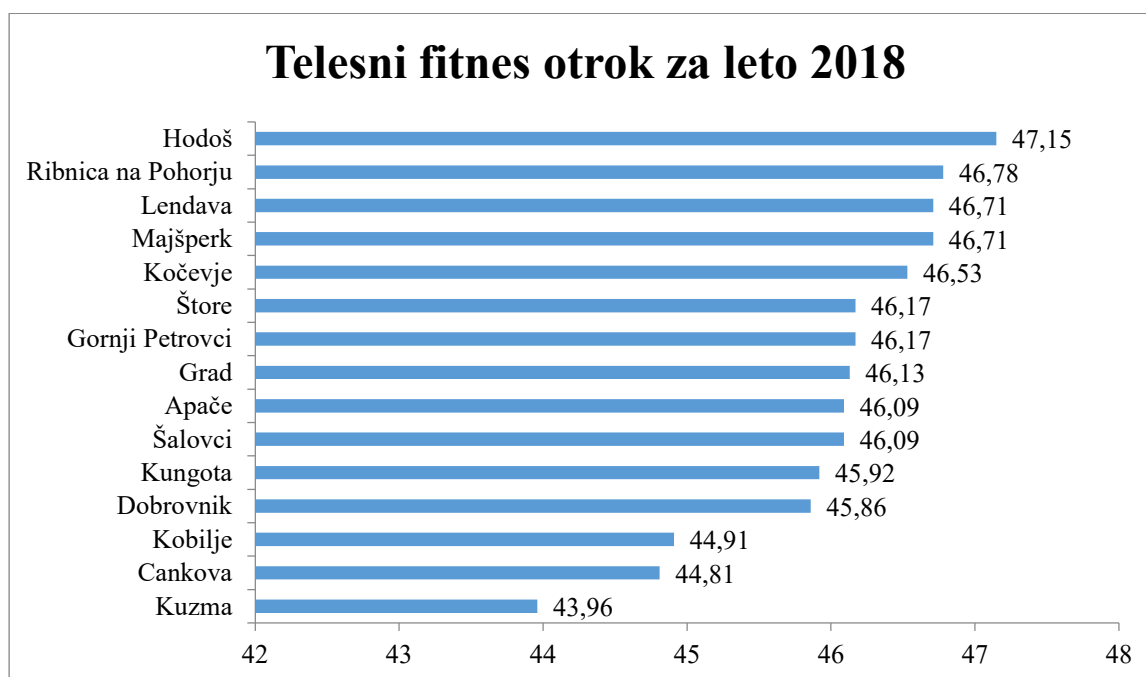
Grafikon 4: 15 občin z najboljšim telesnim fitnesom za leto 2018

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje (2018)

V grafikonu 4 so predstavljene občine, ki so v letu 2018 dosegle najboljše telesni fitness otrok. Prvo mesto je zasedla občina Žiri. Na drugem mestu je občina Žirovnica ter na tretjem občina Bohinj. Tako kot Žiri tudi občina Žirovnica spada med manjše občine. Njena površina je 42,6 km² in šteje 4.398 prebivalcev. V občini se nahaja 6 športnih objektov, kateri so trije v lasti občine in glede na izračun pripada na 1.000 prebivalcev v povprečju 1,4 objekta. Občina Bohinj je po površini v primerjavi z občino Žiri in Žirovnica veliko večja, saj meri 333,7 km². V občini se nahaja 15 športnih objektov, kar je okoli 3 objekte na 1.000 prebivalcev in imajo dobro razvito športno infrastrukturo. Število prebivalcev po zadnjih podatkih je v občini Bohinj 5.105. Večina objektov ni v lasti občine, prevladujejo pa predvsem objekti za zimske športe ter v sklopu turističnih podjetij bazeni in teniška igrišča. Po vrstnem redu si nato še sledijo občine Ankaran, Bloke, Braslovče, Luče, Solčava, Horjul, Kobarid, Tržič, Žetale, Kanal, Škofja Loka in Pivka.

Grafikon 5: 15 občin z najslabšim telesnim fitnessom za leto 2018

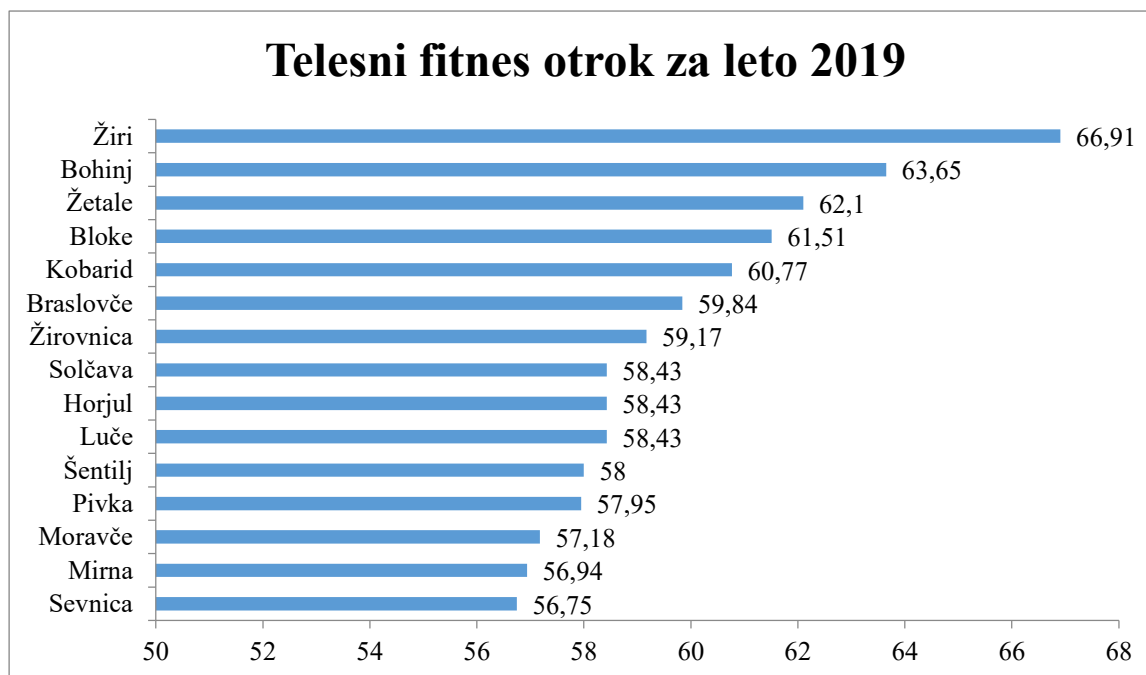
Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje (2018)

V letu 2018 je najslabši rezultat dosegla občina Kuzma in sicer 43,96 percentilov. Občina Kuzma je majhna občina s površino komaj 22,9 km² in 1.573 prebivalci. Glede na velikost ima občina Kuzma veliko športnih objektov in sicer 11, kar pomeni en športni objekt na 143 prebivalcev in v povprečju 7 objektov na 1.000 prebivalcev. Ti rezultati kažejo, da ima občina Kuzma zelo dobro športno infrastrukturo. Na predzadnjem mestu je občina Cankova. Prav tako pada med manjše občine, saj površina meri 30,6 km². V občini se nahaja 7 športnih objektov in ima 1.735 prebivalcev. Tudi v občini Cankova imajo dobro razvito športno infrastrukturo, saj na 1.000 prebivalcev ima občina v povprečju 4 objekte. Tretja najslabša pa se je glede na rezultat znašla občina Kobilje z rezultatom 44,91 percentilov. Občina po

zadnjih podatkih šteje komaj 542 prebivalcev ter meri v površino 19,7 km². Ima dva športna objekta in sicer telovadnico ter športno rekreacijski center. 15 občin z najslabšim telesnim fitnessom v letu 2018 je prikazanih na grafikonu 5.

6.4.4 Telesni fitness otrok v posameznih občinah za leto 2019

Grafikon 6: 15 občin z najboljšim telesnim fitnessom za leto 2019

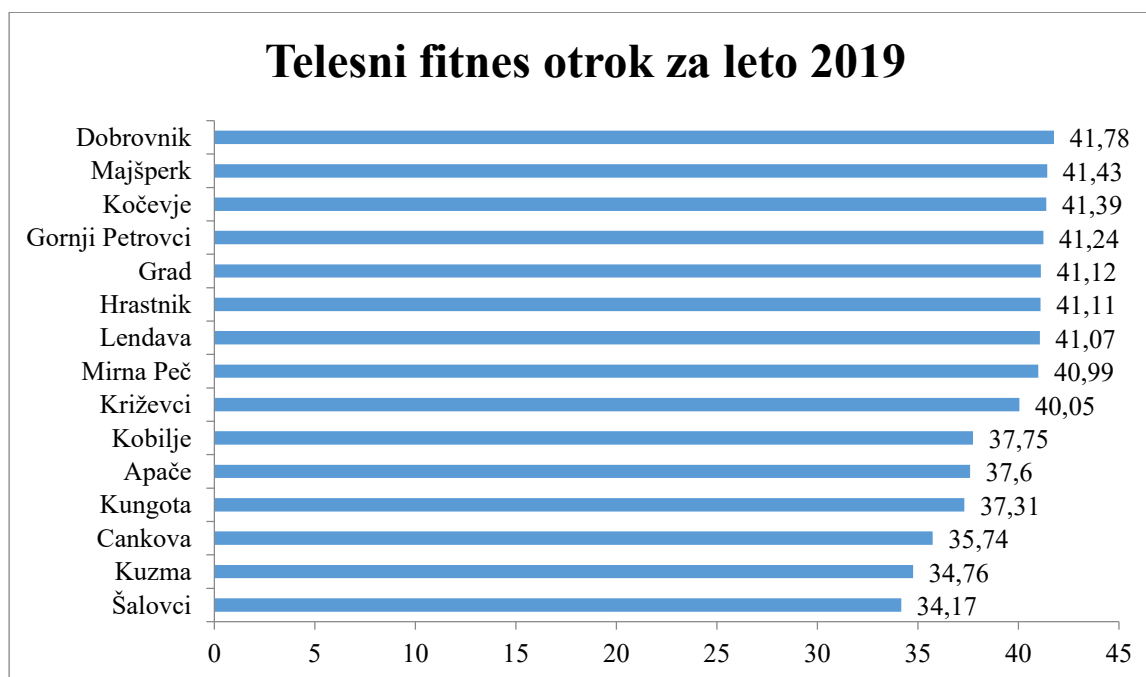
Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje (2019)

V letu 2019 glede na zbrane podatke je imela najboljši telesni fitness otrok občina Žiri, tako kot leta 2018, kar je tudi razvidno v grafikonu 6. Rezultat za leto 2019 je bil 66,91 percentilov, kar pomeni, da so rezultat iz prejšnjega leta celo izboljšali za kar 11,18 percentilov. Eden izmed glavnih razlogov za takšno izboljšanje bi lahko bila ureditev zunanjih športnih površin ob osnovni šoli Žiri ter izgradnja atletskega stadiona v letu 2018. Na drugem mestu je občina Bohinj z rezultatom 63,65 percentilov. Tudi občina Bohinj je telesni fitness otrok izboljšala iz prejšnjega leta za 8,48 percentilov in glede na zbrane podatke imajo v občini dobro razvito športno infrastrukturo. Z rezultatom 62,10 je na tretjem mestu občina Žetale. Otroci občine Žetale so gibalno učinkovitost in telesno pripravljenost iz leta 2018 izboljšali za 9,1 percentilov in se tako iz 12. mesta povzpeli na tretje mesto. Žetale so manjša občina, ki meri 38 km² in ima 1.293 prebivalcev. V občini imajo športno dvorano in igrišče v sklopu osnovne šole Žetale, ki je v lasti občine in igrišče, ki je v lasti športnega društva. Na četrtem mestu je občina Bloke s telesnim fitnessom 61,51 in je rezultat izboljšala za 7,46 percentilov. Občino po površini lahko uvrščamo med večje občine in meri 75,1 km², toda je redko poseljena. Nato po vrstnem redu sledijo občine Kobarid, Braslovče, Žirovnica, Horjul, Luče, Solčava, Šentilj, Pivka, Moravče, Mirna in Sevnica. V vseh občinah, ki so glede na telesni

fitnes otrok zasedle mesta do številke 15 od vseh 212 občin, so se rezultati samo še izboljšali. Velik napredek so naredili v občini Mirna, saj se je glede na rezultat iz leta 2018 iz 111. mesta povzpela na 14. mesto. Svoj rezultat so otroci izboljšali za 7,17 percentilov. Največji napredek v tekočem letu glede na rezultate iz leta 2018 so naredili v občini Žiri in sicer za kar 11,18.

V primerjavi z letom 2018 so imele občine letos še boljše rezultate, torej so otroci stari od 6–14 telesni fitnes še izboljšali. Glede na povprečje površine občine spadajo med srednje in večje občine. Med manjše občine bi lahko šteli le občine Žiri, Horjul, Žetale, Žirovnico in Mirna. Po številu prebivalcev izstopa občina Sevnica, saj tam živi 17.537 prebivalcev. Občine imajo v povprečju dokaj dobro razvito športno infrastrukturo in glede na število prebivalcev je v povprečju 500 prebivalcev na en športni objekt. Največ občin se nahaja v Gorenjski In Savinjski regiji. Če pogledamo rezultate imajo občine v teh delih boljši telesni fitnes otrok kot v drugih delih Slovenije.

Grafikon 7: 15 občin z najslabšim telesnim fitnesom za leto 2019

Vir: Nacionalni inštitut za javno zdravje (2019)

V letu 2019 so najslabši rezultat 34,17 percentilov dosegli otroci v občini Šalovci. Njihov rezultat se je v primerjavi z letom 2018 poslabšal za 11,92 percentilov. Šalovci je občina s površino 58,2 km² in 1.392 prebivalci. V občini imajo prebivalci veliko izbiro športnih objektov, saj imajo 5 športnih igrišč, dve nogometni igrišči in telovadnico. Glede na izračun je v povprečju 174 prebivalcev na en športni objekt in okoli 5 objektov na 1.000 prebivalcev, kar pomeni, da imajo glede na število prebivalcev športno infrastrukturo dobro razvito. Na predzadnjem mestu je občina Kuzma, ki je imela malenkost boljši rezultat in sicer 34,76. Tudi

v občini Kuzma so otroci rezultat iz prejšnjega leta samo še poslabšali za 9,2 percentilov. Nato si sledijo občine Cankova, Kungota, Apače, Kobilje, Križevci, Mirna peč, Lendava, Hrastnik, Grad, Gornji Petrovci, Kočevje, Majšperk in Dobrovnik.

V letu 2019 so vse občine v grafikonu 7 imele slabše rezultate kot leto prej, kar pomeni, da se je v občinah, ki so že tako imele slabe rezultate telesnega fitnesa, gibalna učinkovitost in telesna aktivnost otrok v občinah še samo znižala. V letu 2018 je imela najslabši rezultat občina Kuzma in sicer 43,96 percentilov. V letu 2019 se je ta rezultat poslabšal za 9,79 percentilov.

Občine, ki jih lahko razberemo iz grafikona 5, torej so imele najslabši telesni fitnes otrok v letu 2019, skoraj vse ležijo v severno-vzhodnem delu Slovenije. Več kot polovico občin prihaja iz Prekmurja, kar nakazuje na to, da so otroci v tem delu Slovenije zelo slabo gibalno učinkoviti in telesno aktivni. Vse to lahko vpliva na njihov razvoj, zdravje in telesne sposobnosti. Razlogov za takšne rezultate je zagotovo več. Zanimivo je, da športno infrastrukturo glede na število prebivalcev in število športnih objektov imajo zelo dobro razvito, saj so to večinoma manjše občine z manjšim številom prebivalcev. Med večje občine spada le Lendava in Kočevje, ki je po površini največja občina v Sloveniji, toda zelo redko poseljena.

6.5 REGRESIJSKA ANALIZA

Pri regresijski analizi sem preverjala vpliv neodvisnih spremenljivk število športnih društev na 1.000 prebivalcev in število športnih objektov na 1.000 prebivalcev na odvisno spremenljivko povprečni telesni fitnes otrok. V regresijski analizi je bil glavni namen ugotoviti v kakšni meri neodvisna spremenljivka vpliva na odvisno in če sploh ima vpliv. Izračunala sem Pearsonov koeficient korelacije, ki nam pove ali obstaja povezanost med odvisno in neodvisno spremenljivko in kako močna je ta povezanost. Sledil je izračun regresijskega koeficienta spremenljivk in determinacijskega koeficienta. Slednji nam pove kolikšen del variabilnosti je pojasnjen z regresijskim modelom. S pomočjo napovedi rezultatov pa sem na koncu še izračunala residue. Z pridobljenimi rezultati sem nato sklepala, koliko posamezni podatki odstopajo od napovedanih rezultatov, za vsako posamezno občino.

6.5.1 Vrste spremenljivk

Odvisna spremenljivka je spremenljivka, ki je odvisna od neodvisnih spremenljivk. V raziskavah merimo odvisno spremenljivko, saj se njena vrednost glede na vpliv neodvisne spremenljivke spreminja. V analizah običajno uporabimo eno ali dve odvisni spremenljivki (Benstat, 2019). V moji raziskavi je ta spremenljivka povprečni telesni fitnes otrok v posameznih občinah.

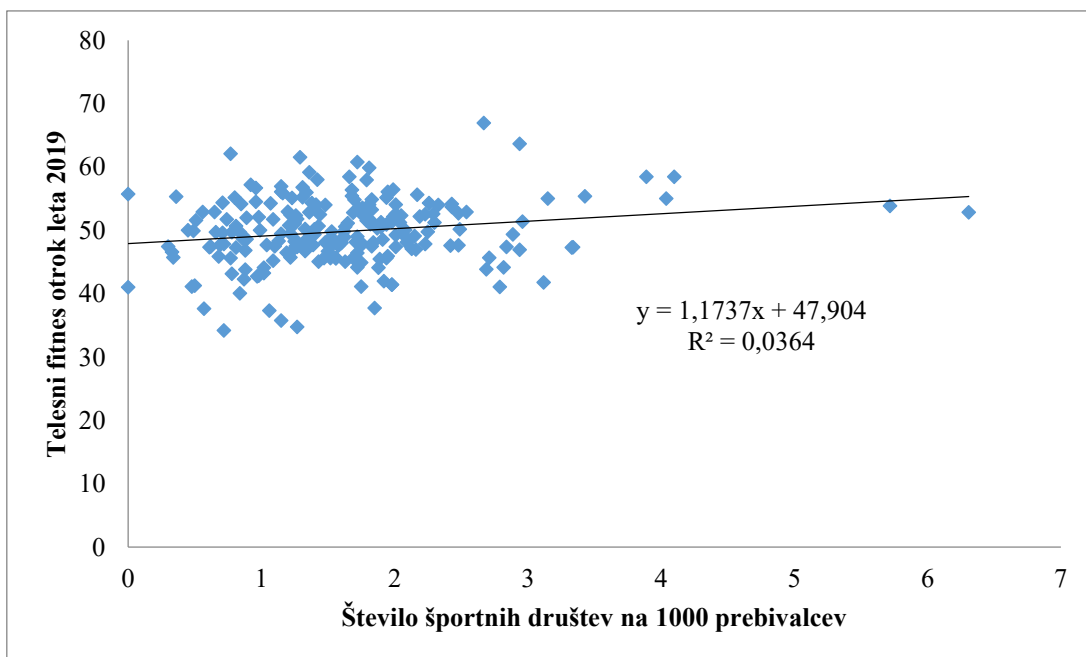
Neodvisna spremenljivka je spremenljivka, ki se ne spreminja zaradi drugih spremenljivk oziroma različni faktorji nimajo vpliva na njo. Neodvisna spremenljivka stoji sama zase in vpliva na odvisno. V statističnih analizah po navadi določimo več neodvisnih spremenljivk, da lažje preverjamo in analiziramo vplive na ostale spremenljivke (Benstat, 2019). V regresijski analizi vpliva športne infrastrukture na telesni fitnes otrok sem določila dve neodvisni spremenljivki:

1. Število športnih društev na 1.000 prebivalcev.
2. Število športnih objektov na 1.000 prebivalcev.

V grafikonih 8 in 9 sta prikazani vplivi neodvisnih spremenljivk na povprečni telesni fitnes otrok v letu 2019.

6.5.2 Vpliv števila športnih društev na 1.000 prebivalcev na telesni fitnes otrok

Grafikon 8: Vpliv števila športnih društev na telesni fitnes otrok

Vir: Lasten

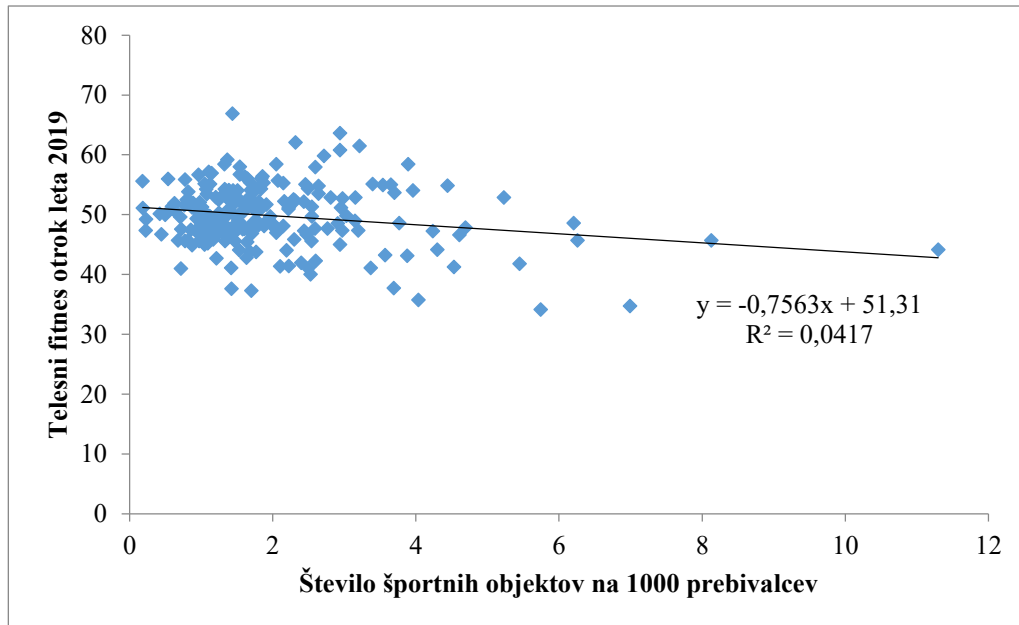
Grafikon 8 prikazuje neodvisno spremenljivko število športnih društev na 1.000 prebivalcev in njen vpliv na telesni fitnes otrok. Pearsonov koeficient korelacije znaša 0,19, kar pomeni, da imata odvisna spremenljivka povprečni telesni fitnes otrok in neodvisna spremenljivka število športnih društev na 1.000 prebivalcev zelo šibko pozitivno povezanost. Spremenljivki število športnih društev na 1.000 prebivalcev in povprečni telesni fitnes otrok v občinah glede na vrednost koeficienta med seboj nista linearno povezani. Število športnih društev v

posamezni občini nima vpliva na telesno in gibalno aktivnost otrok. Regresijski koeficient spremenljivk nam pove, da če se število športnih društev na 1.000 prebivalcev poveča za 1, se telesni fitnes otrok v povprečju poveča za 1,17 percentilnih točk. Pri regresijski analizi je pomemben tudi izračun determinacijskega koeficienta (R^2), ki nam prikazuje kakovost regresijskega modela. V tem primeru je determinacijski koeficient 3,64 %, kar pomeni, da regresijski model pojasni le 3,64 % variabilnosti odvisne spremenljivke telesni fitnes otrok. Preostali del variabilnosti 96,36 % pa z regresijskim modelom ni pojasnjen. Determinacijski koeficient bi lahko izboljšali, če bi v regresijski model dodali različne podatke na nivoju občin. Ti podatki bi lahko bili izobrazba in brezposelnost prebivalcev v posamezni občini, razvitost šolske športne infrastrukture itd.

Na podlagi števila športnih društev sem lahko napovedala vrednosti telesnega fitnesa otrok in nato dejanske vrednosti primerjala z napovedanimi. Z izračuni residualov sem lahko izračunala ta odstopanja. Največja negativna odstopanja so bila v občinah Cankova, Kuzma in Šalovci. V občini Cankova je bila pričakovana vrednost telesnega fitnesa 49,25 percentilnih točk, dejanski rezultat pa je bil 35,74 percentilov, kar pomeni 13,51 percentilnih točk manj kot bi napovedali. V občini Kuzma je bila pričakovana vrednost telesnega fitnesa 49,39 percentilov, dejanski rezultat 34,76 percentilov je bil za 14,63 percentilnih točk manjši od napovedane vrednosti. V občini Šalovci je bila pričakovana vrednost 48,75 percentilov, dejanska vrednost telesnega fitnesa pa je bila 34,17 percentilov. Tako so v občini Šalovci dosegli rezultati za 14,58 percentilnih točk manj kot bi pričakovali. V teh treh občinah so v letu 2019 otroci dosegli najslabše rezultate telesne in gibalne aktivnosti, torej bi v teh občinah glede na število športnih društev morali dosegati boljše rezultate. Vendar glede na ugotovitve število športnih društev nima vpliva na telesni fitnes otrok. Največje pozitivna odstopanja so bila v občinah Bohinj, Žetale in Žiri. V občini Bohinj je bila pričakovana vrednost 51,35 percentilov, dejanska vrednost je bila 63,65 percentilov, torej za 12,30 percentilnih točk več kot pričakovano. V občini Žetale je bil napovedan rezultat 48,81 percentilov, dosegli pa so v letošnjem letu dosegli rezultat 62,10 percentilov, kar je za 13,29 percentilnih točk več. V občini Žiri so dosegli kar 15,87 percentilnih točk več kot je bilo pričakovano. Pričakovani rezultat 51,04 percentilov so tako izboljšali na 66,91 percentilov. To je tudi najboljši rezultat telesnega fitnesa otrok v letu 2019. Najslabši izračun residual so dosegle občine, ki so imele tudi najslabši povprečni fitnes otrok v tekočem letu. Največji izračun residual pa so dosegle občine z najboljšim povprečnim telesnim fitnesom otrok v letošnjem letu.

6.5.3 Vpliv števila športnih objektov na 1.000 prebivalcev na telesni fitness otrok

Grafikon 9: Vpliv števila športnih objektov na telesni fitness otrok

Vir: Lasten

Grafikon 9 prikazuje neodvisno spremenljivko število športnih objektov na 1.000 prebivalcev in njen vpliv na povprečni telesni fitness otrok v občinah. Izračun Pearsonovega koeficienta je $-0,20$. Ta vrednost koeficienta pomeni, da je med odvisno in neodvisno spremenljivko šibka negativna povezanost. To lahko vidimo tudi po regresijski premici, ki na grafikonu pada. Čeprav je povezanost med spremenljivkama majhna, lahko vseeno opazimo, da več kot je število objektov na 1.000 prebivalcev, manjši je v povprečju telesni fitness otrok. Regresijski koeficient pri neodvisni spremenljivki število športnih objektov na 1.000 prebivalcev je negativen, kar pomeni, da če neodvisno spremenljivko spremenimo za vrednost 1, se telesni fitness otrok v povprečju zmanjša za 0,76 percentilov. Regresijski koeficient spremenljivk prikazuje tudi naklon premice, ker je v tem primeru negativen, naklon premice pada. Determinacijski koeficient pri tej neodvisni spremenljivki znaša 4,17 %. Regresijski model pojasni le 4,17 % variabilnosti odvisne spremenljivke telesni fitness otrok. Preostali del variabilnosti 95,83 % z modelom ni pojasnjen. Pri obeh primerih neodvisnih spremenljivk regresijski model pojasni zelo majhen delež variance telesnega fitnesa otrok po slovenskih občinah.

Tudi pri analizi te neodvisne spremenljivke število športnih objektov na 1.000 prebivalcev sem izračunala napovedi in residue, torej odstopanja od pričakovanih in dejanskih rezultatov. Največja negativna odstopanja so bila v občinah Apače, Kungota in Šalovci. V občini Apače je bila pričakovana vrednost telesnega fitnesa otrok glede na število objektov

50,23 percentilov. Dejanski rezultat, ki so ga v tej občini dosegli otroci je bil 37,6 percentilov, kar pomeni odstopanja za 12,63 percentilnih točk. V občini Kungota je bila napovedana vrednost fitnesa 50,02 percentilov. Dejanski rezultat je bil veliko manjši in je znašal 37,31 percentilov. Odstopanje med napovedano in realno vrednostjo je tako nanoslo na 12,71 percentilnih točk. Največje odstopanje pa je bilo v občini Šalovci. Dejanska vrednot fitnesa je bila le 34,17 percentilov, napovedana pa 46,96 percentilov. Dejanska vrednost je bila za 12,79 percentilnih točk manjša od napovedane. Glede na vrednosti povprečnega telesnega fitnesa otrok v primerjavi z ostalimi slovenskimi občinami so vse tri občine dosegle zelo slabe rezultate, čeprav njihova športna infrastruktura ni slabo razvita. Primer je občina Šalovci, kjer glede na izračun imajo 5,75 športnih objektov na 1.000 prebivalcev. Veliko več kot marsikatera občina z boljšimi rezultati na področju telesnega fitnesa otrok. Največja pozitivna odstopanja so bila v občinah Bloke, Bohinj in Žiri. V občini Bloke je bila pričakovana vrednost glede na število športnih objektov 48,88 percentilov, dejanska vrednost je bila za 12,63 percentilnih točk višja in je znašala 61,51 percentilov. V občini Bohinj je znašal telesni fitness 63,65 percentilnih točk. Pričakovana vrednost 49,09 percentilov je bila torej za 14,56 percentilnih točk manj kot je bilo napovedano. Občina z najboljšim telesnim fitnessom v letošnjem letu je svojo napovedano vrednost 50,22 percentilov povečala za kar 16,69 percentilnih točk. Občina Žiri po številu objektov ne izstopa, toda vseeno so otroci v tej občini svoje rezultati otroci v zadnjih letih veliko izboljšali. Najslabši izračun residual so prav tako dosegle občine, ki spadajo med občine z najslabšim povprečnim fitnessom otrok v tekočem letu. Največji izračun residual pa so dosegle občine, ki imajo zelo dobre rezultate na področju otrokove telesne aktivnosti in gibalne učinkovitosti.

6.5.4 Preverjanje hipotez

Skozi izdelavo diplomske naloge sta me vodile dve hipotezi:

1. Dobro razvita športna infrastruktura pozitivno vpliva na telesni fitness otrok.
2. Mestne občine imajo bolj razvito športno infrastrukturo kot nemestne.

Zastavljeni hipotezi sem preverjala na opisnem nivoju, torej brez statističnih testov.

Prvo hipotezo sem morala na podlagi izračunov in ugotovitev v regresijski analizi zavrnila. Dobro razvita športna infrastruktura nima posebnega vpliva na telesni fitness otrok. Pri regresijski analizi za neodvisno spremenljivko število športnih objektov na 1.000 prebivalcev so rezultati pokazali, da več kot je imela neka občina športnih objektov na 1.000 prebivalcev je v povprečju dosegala slabše rezultate na področju telesnega fitnesa. Na telesno aktivnost otrok bistveno vplivajo drugi dejavniki in ne športni objekti. Veliko vrednost ima pri tem vzgoja in vpliv staršev. V raziskavi, ki so jo naredili na Nacionalnem inštitutu za javno zdravje so celo ugotovili, da so otroci slabše telesno aktivni, če prihajajo iz revnejših in manj izobraženih družin. Seveda ima vsaka stvar v današnjem času svojo ceno in zagotovo veliko

staršev svojemu otroku ne morejo plačevati dragih članarin in jim omogočiti treniranja v športnih klubih. Velik krivec slabe telesne aktivnosti v današnjem času pa je zagotovo tehnologija. Igranje igrice, gledanje televizije in uporaba telefona so spremenili način življenja otrok in jih iz igranja z vrstniki na igriščih zaprlo v njihove domove. Na to temo je bilo narejenih tudi nekaj predhodnih raziskav, ki so prišle do drugačnih ugotovitev. V raziskavi v Nemčiji (Wicker idr., 2009) so rezultati pokazali, da razvita športna infrastruktura ima vpliv na telesno aktivnost ljudi. Avtorica (Papić, 2016) magistrskega dela je analizirala rezultate otrok na osnovni šoli Metlika. Njene končne ugotovitve so bile, da razvita športna infrastruktura vpliva na telesni in gibalni razvoj otrok v občini Metlika. Vpliv na to je imela izgradnja nove športne dvorane, saj so bili otroci bolj učinkoviti v novi telovadnici. Na to temo je bila v Sloveniji narejena še ena raziskava, katere avtorica (Horvat, 2016) je analizirala povezanost šolske športne infrastrukture s telesnim fitnessom otrok v občini Markovci. Ugotovitve so pokazale, da sta športna infrastruktura in telesni fitness otrok povezana. Tudi v tem primeru je izgradnja nove športne dvorane imela pozitiven vpliv. Na ravni vseh slovenskih občin pa sem prišla do drugačnih ugotovitev, kot v predhodnih raziskavah.

Druga hipoteza, ki se glasi, da imajo mestne občine bolj razvito športno infrastrukturo kot nemeste prav tako ne drži. Če izračunamo celotno število športnih objektov v mestnih občinah znaša teh objektov 662. Vseh 11 mestnih občin šteje skupaj 723.765, kar pomeni 0,91 športnih objektov na 1.000 prebivalcev. V ostalih 201 nemestnih občinah se nahaja 2.364 in skupaj štejejo 1.357.503 prebivalcev. Glede na izračun to potem pomeni 1,74 športnih objektov na 1.000 prebivalcev. Ta izračun pokaže, da imajo malenkost boljše športno infrastrukturo v nemestnih občinah.

7 ZAKLJUČEK

Namen diplomskega dela je bil preveriti dve hipotezi, ki sta me vodili skozi izdelavo celotne naloge. Hipotezi sta povezani s športno infrastrukturo v Sloveniji in telesnim ter gibalnim razvojem otrok starih od 6 do 14 let.

Športna infrastruktura je v Sloveniji raznolika in bi lahko rekli, da imamo dobro razvito infrastrukturo za šport. Občin s samo enim športnih objektov je samo pet in sicer občina Hrpelje-Kozina, Naklo, Renče-Vogrsko, Sveti Tomaž in Velika Polana. Vse ostale občine imajo več kot en športni objekt. V Sloveniji je veliko majhnih občin z redko poseljenostjo, zato bi pričakovali, da bo številka o podatkih športne infrastrukture manjša. Največ športnih objektov ima občina Ljubljana, nato ji sledita občini Maribor in Kranj. Po zadnjih podatkih je v celotni Sloveniji 3.026 športnih objektov. Toda Slovenija je znana kot država, ki je obdana z raznoliko naravo in naravnimi znamenitostmi, zato ljudje hribe, jezera, morja, naravne poti, gozdove in še marsikaj izkoristijo za športne aktivnosti. Narava ni všteta v športne objekte, toda velikokrat so prav te naravne danosti Slovenije ključni prostori za aktivnosti domačinov in turistov. Največ športnih objektov je v lasti občin, ki financirajo njihovo vzdrževanje in obnove. Pomembni dejavniki za porazdelitev športne infrastrukture so poseljenost, geografski pogoji, finančno stanje in gospodarska razvitost občin in seveda turizem. V občinah, kjer je turizem ena izmed ključnih dejavnosti je zelo pomembna razvitost športne infrastrukture. Primer sta občini Bohinj in Bled. Po številu prebivalcev nista pri samem vrhu v primerjavi z ostalimi občinami, toda še vedno imajo v Bohinju in na Bledu veliko športnih objektov. Razlog je zagotovo turizem, zato se v teh dveh občinah nahaja toliko bazenov, teniških igrišč in rekreacijskih centrov, ki niso v lasti občine.

V raziskavi sem analizirala tudi telesni fitness otrok, kjer smo prišli do ugotovitev, da se je v nekaterih občinah telesni fitness otrok v zadnjih dveh letih veliko izboljšal, nekje pa upadel. V letu 2018 in 2019 so imeli najboljše rezultate otroci v občini Žiri, ki so rezultat 55,73 percentilov izboljšali na 66,91 percentilov. V letu 2019 so občine, ki so se uvrstila na najvišja mesta po rezultatih telesnega fitnesa še Bohinj, Žetale, Bloke, Kobarid, Braslovče, Žirovnica, Solčava, Horjul, Luče, Šentilj, Pivka, Moravče, Mirna in Sevnica. Vse te občine so svoje rezultate iz prejšnjih let izboljšale, toda po drugi strani pa so se v občinah z že tako slabimi rezultati v letošnjem letu ti še samo poslabšali. Najslabši rezultat 43,96 percentilov v letu 2018 je dosegla občina Kuzma, v letu 2019 pa Šalovci z rezultatom 34,17 percentilov. Med občine z najmanjšim telesnim fitnessom štejemo še občine Dobrovnik, Majšperk, Kočevje, Gornji Petrovci, Grad, Hrastnik, Lendava, Mirna peč, Križevci, Kobilje, Apače, Kungota, Cankova in Kuzma. Glede na rezultate smo ugotovili, da se je telesni fitness v primerjavi s prejšnjimi leti zmanjšal v povprečju za 10 percentilov.

Z analizo podatkov o športni infrastrukturi in telesnemu fitnessu se je pokazalo, da dobro razvita športna infrastruktura nima vpliva na telesni fitnes otrok. Lepo urejeni in varni športni objekti zagotovo privabijo otroke, kot tudi njihove starše, da svoj prosti čas izkoristijo za različne športne dejavnosti, toda športna infrastruktura ni ključni dejavnik pri telesnem fitnessu otrok. Ključnega pomena pri otrokovem gibalnem razvoju in zdravju so še vedno socialno-ekonomski dejavniki in zdrav način življenja, na kar pa športna infrastruktura v bližini otrok ne more vplivati. Pod te dejavnike štejemo izobrazbo, vzgojo, finančno stanje, prehrano itd.

Športna infrastruktura se je v zadnjih letih zelo spremenila in otroci, kot tudi ostali prebivalci imajo na voljo veliko raznovrstnih športnih aktivnostih med katerimi lahko izbirajo. Občine kot tudi različna društva in klubi želijo na različne načine spodbuditi ljudi k telovadbi ter zdravem načinu življenja, zato gradijo nove športne objekte. V Sloveniji imamo dobro razvito športno infrastrukturo in šolski sistem, ki otrokom zagotavlja, da so v šolah športno aktivni vsaj trikrat na teden. Kljub veliki izbiri športnih aktivnosti in dobri športni infrastrukturi pa se je telesna in gibalna učinkovitost otrok v posameznih občinah vseeno zelo zmanjšala. Najslabše rezultate so dosegli otroci v razmeroma majhnih občinah. Čeprav imajo tudi v teh občinah glede na število prebivalcev dobro razvito športno infrastrukturo, otroci nimajo takšne izbire med različnimi športnimi aktivnostmi kot v večjih občinah.

Telesni fitnes otrok v Sloveniji bi lahko še bistveno izboljšali. Telesno in gibalno učinkovitost otrok bi za začetek lahko izboljšali z ozaveščanjem zdravega načina življenja. Vse se začne pri vzgoji, zato je potrebno najprej o tem poučiti starše, saj so prav oni vzor otrokom in se od njih največ naučijo. Naslednji ukrep za izboljšanje telesne aktivnosti in s tem zmanjšanje predebelih otrok bi lahko bil, da bi občine večji poudarek namenile razvoju otrok in okolju v katerem živijo, naredili prijazno za njihov razvoj. Veliko staršev si na žalost ne more privoščiti, da bi svojega otroka vpisali v kakšno športno dejavnost, saj je to v današnjem času postal velik finančni zalogaj. Občine bi lahko s finančno pomočjo omogočile, da bi si veliko več otrok oziroma njihovi starši lahko privoščili vpis v razne krožke, športne klube ali društva in jim s tem pripomogli k izboljšanju osebne kot tudi telesne rasti.

LITERATURA IN VIRI

LITERATURA

- Danks, F., & Schofield, J. (2005). Nature`s playground- activities, crafts and games to encourage children to get outdoors. London: Frances Lincoln Limited.
- Horvat, Š. (2016). Povezanost šolske športne infrastrukture s telesnim in gibalnim razvojem otrok OŠ Markovci (magistrsko delo). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Grujić, S. (2018). Šport v številkah- pregled športa v Republiki Sloveniji v obdobju od leta 2013 do 2018. Ljubljana: Zavod za šport Republike Slovenije Planica. Pridobljeno s https://www.zsrs-planica.si/wp-content/uploads/2011/11/Sportni_almanah_2018.pdf
- Kofol Bric, T., & Zakrajšek, V. (2019). Zdravje v občini- opisi kazalnikov. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje. Pridobljeno s <http://obcine.nijz.si/Dokumenti/pdf/Definicije/Definicije%20kazalnikov.pdf>
- Kovač, M., Jurak, G., Starc, G., Leskošek, B., & Strel, J. (2011). Športnovzgojni karton: diagnostika in ovrednotenje telesnega in gibalnega razvoja otrok in mladine v Sloveniji. Ljubljana: Fakulteta za šport..
- Kovačič, G. (2018). Regresija in korelacija- kvantitativne metode v geografiji in uvod v GIS. Pridobljeno s [file:///C:/Users/xyz/Downloads/upr_fhs_ge1_kmg_sno_regresija_in_korelacija_01%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/xyz/Downloads/upr_fhs_ge1_kmg_sno_regresija_in_korelacija_01%20(1).pdf)
- Lesnik, T. (2016). Zdravje v občini- osrednje besedilo 2016. Ljubljana: Nacionalni inštitut za javno zdravje. Pridobljeno s <http://obcine.nijz.si/Dokumenti/pdf/2016/Zdravje%20v%20ob%c4%8dini%202016.pdf>
- Makovec Brenčič, M. (2008). Šport : trženje športa, podjetništvo v športu, športna infrastruktura, kadri v športu, šport v lokalni skupnosti, zavarovanje v športu. Ljubljana: Sokolska zveza Slovenije.
- Mastnak, B. (2019). Zakon o Pohorju: Kako od države dobiti to, kar je za 50 milijonov dobila Planica. Mariborinfo.com. Pridobljeno s <https://mariborinfo.com/novica/politika-in-gospodarstvo/zakon-o-pohorju-kako-od-drzave-dobiti-to-kar-je-za-50-milijonov>
- Papič, T. (2016). Vpliv športne infrastrukture in človeških virov na telesni in gibalni razvoj otrok v tretjem triletju (magistrsko delo). Ljubljana: Univerza v Ljubljani, Fakulteta za šport.
- Seippel, Ø. (2006). The Meanings of Sport: Fun, Health, Beauty or Community? Sport in Society,9(1), str. 51-70. doi: 10.1080/17430430500355790
- Strel, J. (1996). Športnovzgojni karton. Ljubljana: Ministrstvo za šolstvo in šport.

- Šmidovnik, J. (1995). Lokalna samouprava, zbirka pravna obzorja. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Vlaj, S. (1998). Lokalna samouprava, zbirka teorija in praksa. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Žagar, K. (2003). Lokalna samouprava: organizacija in funkcija. Ljubljana: Urad za organizacijo in razvoj uprave, Upravna akademija.
- Wicker, P., Breuer, C., & Pawlowski, T. (2009). Promoting Sport for All to Age-specific Target Groups: the Impact of Sport Infrastructure. *European Sport Management Quarterly*, 9(2), str. 103-118. doi: 10.1080/16184740802571377

VIRI

- Benstat. (2019). Vrste spremenljivk glede na vlogo v statistični analizi. Pridobljeno s <https://www.benstat.si/blog/vrste-spremenljivk-3-del>
- Fakulteta za šport. (2019). Letna poročila. Ljubljana. Pridobljeno s <https://www.fsp.uni-lj.si/stare-vsebine/sportno-vzgojni-karton/letna-porocila>
- Republika Slovenija statistični urad. (2019). Demografsko in socialno področje. Pridobljeno s <https://www.stat.si/obcine>
- Fakulteta za šport. (2019). Slofit. Pridobljeno s <http://www.slofit.org/solar/merske-naloge>
- Skupnost občin Slovenije (2019). Pridobljeno s <https://skupnostobcin.si>
- Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (2019). Športna infrastruktura po občinah. Pridobljeno s http://www.mizs.gov.si/si/storitve/sport/sportna_infrastruktura_po_obcinah
- Ustava Republike Slovenije. Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97 – UZS68, 66/00 – UZ80, 24/03 – UZ3a, 47, 68, 69/04 – UZ14, 69/04 – UZ43, 69/04 – UZ50, 68/06 – UZ121,140,143, 47/13 – UZ148, 47/13 – UZ90,97,99 in 75/16 – UZ70a.
- Zakon o financiranju občin (ZFO-1). Uradni list RS, št. 123/06, 57/08, 36/11, 14/15 – ZUUJFO, 71/17 in 21/18 – popr.
- Zakon o lokalni samoupravi (ZLS). Uradni list RS, št. 94/07 – uradno prečiščeno besedilo, 76/08, 79/09, 51/10, 40/12 – ZUJF, 14/15 – ZUUJFO, 11/18 – ZSPDSLS-1 in 30/18.
- Zakon o glavnem mestu Republike Slovenije (ZGMRS). Uradni list RS, št. 22/04, 110/09 in 59/17).
- Nacionalni inštitut za javno zdravje. (2019). Zdravje v občini. Pridobljeno s <http://obcine.nijz.si/Default.aspx?leto=2019>